

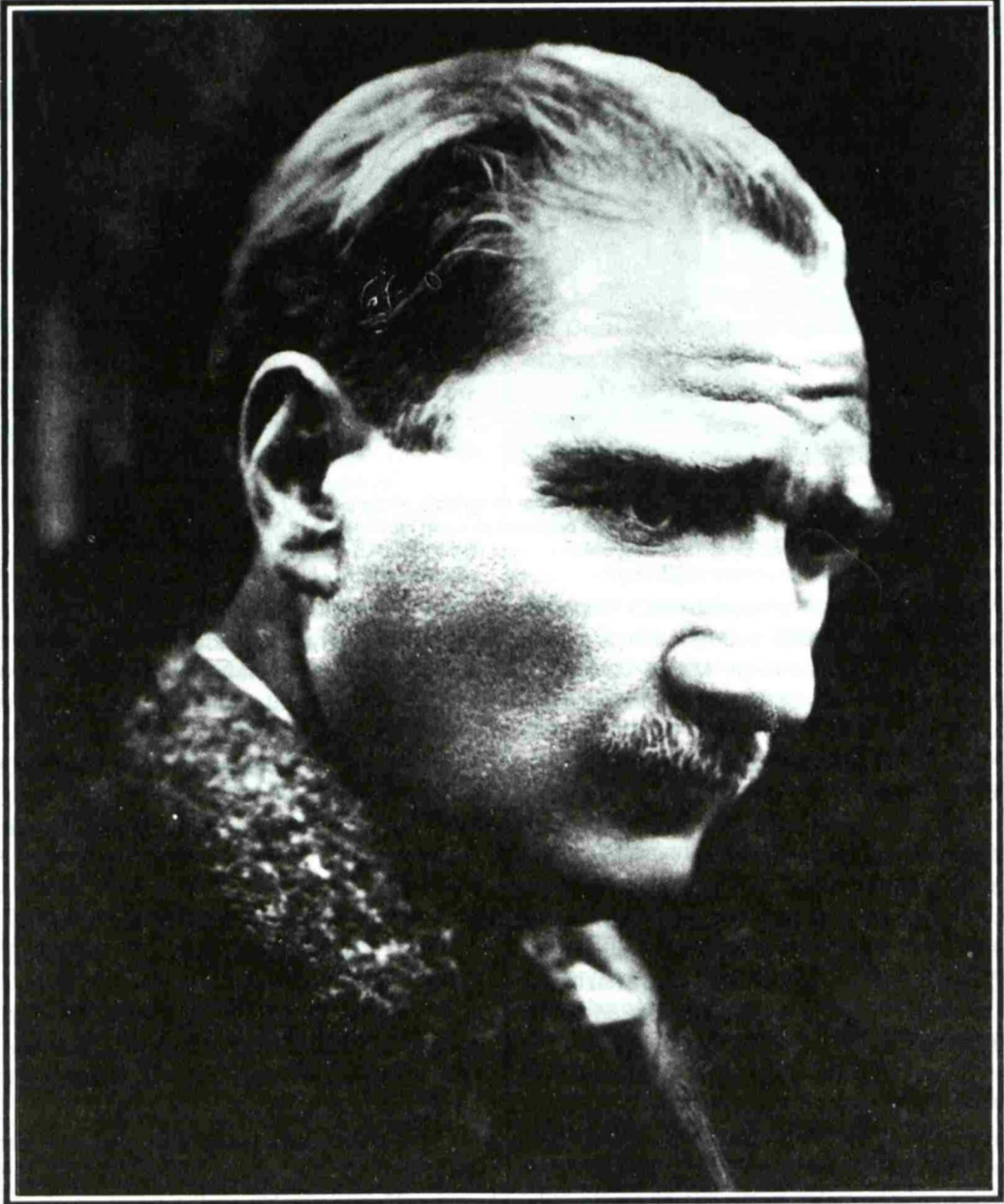
AYLIK BÜLTEN
SAYI: 18

TBMM

KASIM'92

Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.

Ölümünün 54. yılında

YÜCE ATATÜRK'Ü SAYGIYLA ANDIK

1993 Bütçesi Komisyonunda kabul edildi

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda 1993 mali yılı bütçe tasarısı üzerindeki görüşmelere 3 Kasım günü başlandı ve görüşmeler bir ay sürdü. Maliye ve Gümrük Bakanı Sümer Oral görüşmelere başlanırken uzun bir sunuş konuşması yaparak bütçe tasarısı hakkında bilgi verdi. Oral, 1993 bütçesinin bir mali disiplin bütçesi olduğunu söyledi.

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda 3 Kasım'dan bu yana sürmekte olan 1993 mali yılı bütçe kanunu üzerindeki görüşmeler tamamlandı. Maliye ve Gümrük Bakanı Sümer Oral 1993 bütçesinin bir mali disiplin bütçesi olduğunu söyledi.

Komisyonun bütçe üzerindeki çalışmaları geceli gündüzlü bir ay devam etti. 1993 bütçesi 10-25 Aralık tarihleri arasında da Genel Kurul'da ele alınacak ve 1 Ocak 1993 günü yürürlüğe girecek. Plan ve Bütçe Komisyonu'nda bütçe görüşmeleri başlarken Maliye ve gümrük Bakanı Sümer Oral uzun bir sunuş konuşması yaparak önce dünyada ve Türkiye'deki ekonomik ve siyasi gelişmelerin bir değerlendirmesini yaptı ve daha sonra hazırladıkları bütçe tasarısı hakkında bilgi verdi. Bakan Sümer Oral'ın komisyonunda yaptığı sunuş konuşması şöyle:

"Demokratik toplumlarda, Devlet Bütçelerinin daha ayrı bir yeri, ayrı bir önemi ve özelliği olmuştur.

Devlet Bütçesi, vatandaşın ödediği vergi ve aldığı hizmetin bir muhasebesidir. Demokratik rejimlerin kendi kendini kontrol mekanizmalarının en önemli araçlarından biridir.

Her yıl olduğu gibi, bütçe müzakereleri vesilesiyle bir yandan ülkemizin bütün sorunları çeşitli boyutları ile ele alınarak değerlendirilecek, diğer yandan komisyonun değerli üyelerinin kıymetli katkıları ile 1993 yılı bütçe kanun tasarısı daha sağlıklı bir yapıya kavuşturulacaktır.

1992 Bütçesi bir geçiş bütçesi idi. Ekonominin bozulan dengelerine ilk müdahale bütçesi idi. Devlet işlerini yürütmeye yönelik sınırlı bir uygulama mahiyetinde idi.

1993 bütçesi, ekonomiyi bütün dengeleri ile birlikte kavrayan bir bütçedir.

Klasik bir bütçe değildir. Bir iyileştirme, bir tedavi ve bir atılıma hazırlık bütçesidir.

Her şeyden önce de, 1993 bütçesi, bir mali disiplin bütçesidir.

DÜNYA EKONOMİSİ VE ULUSLARARASI GELİŞMELER

Bütçe ile ilgili açıklamalarıma, dünyadaki siyasi ve ekonomik gelişmelerin bir özetini yaparak başlayacağım.

Yaşadığımız son üç yıl dünyamızda siyasi olayların ağırlık kazandığı yıllar olmuştur.

Körfez Krizi'nin getirdiği problemler, özellikle Türkiye'yi etkileyici bir biçimde devam etmektedir.

Yugoslavya'da endişe verici olaylara şahit oluyoruz.

Sovyetler Birliği'ndeki çözülme, arkasından birçok problemi sürükleyerek getirmektedir.

Yeni devlet yapılaşmaları, ideoloji ve sistem değişiklikleri, bütün bu değişikliklere uyum adaptasyon problemleri vardır.

Dünyada siyasi coğrafyayı değiştirecek gelişmeler söz konusudur.

Avrupa Topluluğunda ekonomik kaynaklı anlaşmazlıklar siyasi boyutlar kazanmıştır.

Elbette ki bu gelişmelerin ekonomik yansımaları olmakta ve bütün dünya ülkeleri gibi, Türkiye de bundan etkilenmektedir.

Dünya Ekonomisinde Büyüme

Dünya ekonomik konjonktüründe 1989 yılından itibaren daralma başlamıştır.

1989 yılında yüzde 3.3 olan dünya ekonomisi büyüme hızı, 1991 yılında sıfıra inmiştir.

1992 yılında dünya ekonomisi büyüme hızının yüzde 1.4 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Sanayileşmiş ülkelerin büyüme hızlarındaki yavaşlama devam etmektedir. 1992 yılında beklenen büyüme hızı yüzde 1.8'dir. Gelişmekte olan ülkelerin büyüme hızlarında ise bir hareketlilik görülmektedir. Yüzde 6.7 oranında bir büyüme beklenmektedir.

Diğer yandan Amerika Birleşik Devletleri ekonomisinde ise üretim büyümesi 1988 yılında yüzde 4 iken, 1991'de yüzde -0.7'ye inmiştir. 1992 yılının ilk yarısında yüzde 1.6 dolaylarında olduğu hesaplanmaktadır.

Tüketici fiyatlarında 1990'da yüzde 5'in üzerinde bir artış gözlenmiş ise de 1991 ve 1992'de fiyat artışları kontrol altına alınarak yüzde 3 dolaylarında çekilebilmiştir.

İşsizlik oranları da 1988 ve 1989 yıllarındaki yüzde 5 seviyesine göre yükselerek 1991'de yüzde 6,8'e ulaşmıştır. Ağustos 1992 itibarıyla yüzde 7.6 olarak gerçekleşmiştir.

ABD'nin cari işlemler dengesi açığı önemli ölçüde azalmıştır. 1989'da 100 milyar doların üzerinde bulunan açık, 1991 yılında 8.6 milyar dolara düşmüştür.

Açığın yarıya yakın kısmı Körfez Krizi nedeniyle alınan hibe ve yardımlarla kapatılmıştır.

Bütçe açığı 1991 yılının ilk 10 ayında 219.0 milyar dolar idi. 1992 yılının aynı döneminde 272.3 milyar dolar olmuştur.

ABD ekonomisinde geçen yıla göre bir büyüme görülmekte ise de beklenen canlanma sağlanamamıştır.

Tabii ki, gelişmiş ekonomilerdeki konjonktür iyileşmezse, gelişmekte olan ülkelerdeki canlanma da tehlikeye düşecektir.

Dünya Ticaret Hacmi

Son üç yılda, dünya ticaretinde daralma görülmektedir. Dünya ticaret hacmindeki büyüme 1989 yılında yüzde 6.7'dir. Bu oran, 1990 yılında yüzde 4.1'e; 1991'de ise yüzde 3.3'e düşmüştür.

1992 yılında yüzde 5'e yükselmesi beklenmektedir.

Uluslararası kuruluşların tahminlerine göre, 1992

yılında sanayileşmiş ülkelerin ihracat büyümesi yüzde 4.2; ithalat artışı ise yüzde 3.5 olacaktır.

Gelişmekte olan ülkeler bakımından ise bu oranlar, ihracat için yüzde 6.4; ithalat için ise yüzde 9.2'dir.

Görüleceği üzere, dış ticarete, gelişmekte olan ülkeler aleyhine olan durum devam etmektedir. Gelişen ülkelerin dış ticaret dengeleri pozitif gelişmekte olan ülkelerin dış ticaret dengeleri ise negatiftir.

Dünya Ticaretinde Bölgesel Örgütlenme

Dünyadaki siyasi gelişmelerin gölgesinde kalmış gibi görünen önemli bazı ekonomik konuları birkaç cümle ile açıklamak istiyorum. Dünya kamu oyunun dikkati siyaset gündemine ve bölgesel sıcak çatışmalara çekilmektedir. Oysa aslında en büyük savaş, iktisadi alanda cereyan ediyor.

Dünya ticaretinde bir yandan bir kısım firmaların hızlı bir biçimde uluslararası boyut kazandığını görüyoruz. Diğer yandan ve asıl önemlisi ise, ticari amaçlı örgütlenmelerde dikkat çekici gelişmeler söz konusudur.

Ticari amaçlı örgütlenmeler Avrupa Topluluğu ile başlamış; ABD-Kanada işbirliği ile Amerika kıtasına ve Meksika'nın da katılımı ile Latin Amerika'ya sıçramıştır.

Diğer bir ticari bütünleşme de Pasifik'te Japonya odak noktasında teşekkül etmektedir.

Bu ticari örgütlenmeler bir yandan serbest ticareti savunurken; diğer yandan, ticaret açısından kendi içlerine kapanma eğilimi göstermektedirler.

Dünya ticaret dengelerinde de dikkat çekici gelişmeler söz konusudur.

Uzun yıllar boyunca Almanya ve Japonya'nın cari işlem dengeleri fazla, ABD ise açık veriyordu.

1991 yılında Almanya'nın açık verdiğini; ABD açığının ise kapandığını görüyoruz. Ticaret hakimiyeti Japonya ve ABD'ye kaymaktadır.

Yakın gelecekte Amerika ve Pasifik bloklaşmaları arasında daha da yakınlaşma olması şaşırtıcı olmayacaktır.

Türkiye gibi, yeni gelişmekte olan ülkeler ve Asya'da yeni yapılanma içinde olan memleketlerin dünya ticareti kapılarını titizlikle izlemesi gerekmektedir.

Bu gelişmeler içinde, Türkiye'nin uluslararası ticari ilişkileri de yeni boyutlar kazanmıştır.

Türkiye, Asya kıtasında yeni yapılanmakta olan ülkelerle Avrupa arasında bir köprü, bir odak noktası durumundadır.

Türkiye, kendisine düşen bu misyonun bilincindedir. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Bölgesi örgütlenmesinin öncüsü olarak adım atmıştır.

Bir noktaya daha işaret etmek isterim. Çin Halk Cumhuriyeti ile ABD arasındaki ticari ilişkilerde yeni bir dönemin başladığına dair emareler ortaya çıkmaktadır. Yakın bir tarihte yapılan anlaşmaya göre Çin, önümüzdeki 5 yıllık süre içinde ABD'den ithal ettiği mallarla ilgili gümrük

tarifelerini indirmeyi; ithal kotaları, lisanslar ve benzeri ticari engelleri kaldırmayı ve ABD ile ticari ilişkilerini geliştirmeyi kabul etmiştir.

Dünya ticaretindeki bu gelişmeler içinde Asya-Pasifik ticari bağlantılarının Avrupa köprüsü olarak Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütlenmesi önemli bir rol üstlenecektir.

Avrupa Topluluğundaki Gelişmeler

Diğer yandan, Avrupa Topluluğunda ortaya çıkan gelişmeler dikkat çekicidir.

Avrupa Topluluğu hem siyasi, hem ekonomik sorunlarla karşı karşıyadır.

Danimarka'da, Maastricht Anlaşmasına ait referandum sonuçlarının menfi çıkması Toplulukta çok etkisi yaratmıştır. Fransa'da referandum çok yoğun bir siyasi çaba ile ve çok az bir farkla lehe çevrilebilmiştir. İngiltere kamu oyunda, Topluluğa karşı olumsuz bir hava esmektedir.

Avrupa Topluluğunda ekonomik politikalar açısından birleşme beklenirken, ayrılıklar baş göstermiştir.

Özellikle, tek Avrupa Parası gibi önemli hedeflere yönelik politikalarda ciddi sıkıntılar gözlenmektedir.

Almanya'nın birleşmenin yol açtığı likidite genişlemesi ve enflasyon endişesi ile yüksek faiz hadlerinde ısrar etmesi, Topluluk ülkelerinde sorun yaratmıştır. Almanya'nın bu politikası, tek para hedefine yönelik Avrupa Para Sistemi ve bunun döviz kurları mekanizması ile Topluluk üyesi diğer ülkelere yansımaktadır. Bilindiği gibi İngiltere ve İtalya sistemlerden çekilmiştir, İngiltere'de ciddi eleştiriler yükselirken; Topluluk içinde Almanya-Fransa ekseninde yeni gruplaşma temayülleri sezilmektedir.

Bilindiği üzere Aralık 1991'de Maastricht'de yapılan zirvede tek para birimi ECU'ya geçiş ve Avrupa Merkez Bankaları sisteminin kurulması için köklü değişiklikler yapma konusunda anlaşmaya varılmıştır. Ekonomik ve parasal birlik konusunda vardıkları anlaşmaya ilaveten, üye ülkeler dış politika ve savunma sistemlerinde daha yakın işbirliği konusunda da anlaşmışlar ve Avrupa Parlamentosunun yetkileri artırılmıştır.

Maastricht Anlaşmasına göre parasal birlik üç aşamada kurulacaktır. 1 Haziran 1990'da başlamış olan ilk ve 1994'te başlayacak olan ikinci aşamada üye ülkeler dört kıstasa göre ekonomilerini yakınlaştırma çabası içinde olacaklardır. Bu kıstaslar; enflasyon, faiz oranları, döviz kuru istikrarı ve mali durumdur. Üçüncü aşama en erken 1997'de, en geç 1999'da başlayacaktır. Üye ülkeler nihai aşamada parasal birliği sağlayıp tek para birimi ECU'ya dahil olmadan önce, enflasyon oranları, en düşük enflasyonlu üç üye ülkenin enflasyon oranını yüzde 1.5'tan fazla geçmemiş olacaktır. Uzun vadeli devlet tahvillerinde faiz oranları, yine üç üye ülkeninkinden yüzde 2 oranından daha yüksek olmayacaktır. Döviz kuru, Avrupa Para Sistemi döviz kuru mekanizmasında öngörülen sınırlar için-

de dalgalanabilecektir. Bütçe açığı GSYİH'nin yüzde 3'ünden ve kamu borçları GSYİH'nin yüzde 60'ından fazla olamayacaktır.

1991'deki verilere göre Avrupa Topluluğunun yedi üye ülkesi şimdiden enflasyon, faiz oranı ve döviz kuru kıstaslarına uygundur. Bu ülkeler; Belçika, Danimarka, Fransa, Almanya, İrlanda, Lüksemburg ve Hollanda'dır. Yunanistan, Portekiz, İtalya ve İspanya'da enflasyon oranları anlaşmada öngörülen sınırların bir hayli üstündedir. Mali kıstasa uygun ülke sayısı çok azdır.

İngiltere parasal birliğe katılmama hakkını saklı tutmaktadır.

Üye ülkeler, ekonomilerini bu kıstaslara uydurabilmek için orta vadeli programlar hazırlayabilmektedirler. İrlanda, İtalya ve Portekiz bu türden planlar hazırlamış ve Bakanlar Konseyine sunmuştur.

Fiyat istikrarı hedefine ulaşmak için üye ülkeler ikinci aşamanın başına yani 1994 yılına kadar aşırı bütçe açıklarından ve kamu harcamalarının finansmanı için merkez bankası kaynaklarına başvurmadan kaçınmak konusunda anlaşmışlardır. Aynı zamanda üçüncü aşamanın başına, yani 1997 yılına kadar Merkez Bankalarının bağımsız hale getirilmesini kabul etmişlerdir. Üçüncü aşamaya en geç 1999'da geçilmiş olacaktır. Üye ülkelerin ekonomik kıstaslarını istenen düzeye getirip getirmediklerine karar vermek için 1996'da bir zirve yapılacaktır. Gerekirse zirve 1998'de tekrarlanacaktır. Bu toplantılarda genel ekonomik performans, birim işçi maliyetleri, cari işlemler dengesi, ödemeler dengesi gibi göstergeler de dikkate alınacaktır.

Vergi harmonizasyonu nihai aşama öncesinde üzerinde dikkatle durulan bir başka konudur.

Avrupa Topluluğunun kendi içinde birçok sorun söz konusu iken liberal ekonomiye yönelik yeni yapılanma gayreti içinde olan Doğu Avrupa ülkelerinin, Avrupa Topluluğu ile bütünleşme çabaları da devam etmektedir.

GATT Müzakereleri

Dünya ticaretinde diğer bir problemli nokta da GATT müzakerelerinin çıkmaza girmesidir. ABD ve Fransa'nın özellikle tarımı koruma politikalarında anlaşamamaları nedeniyle müzakereler tıkanmıştır. Bu anlaşmazlık başta ABD-Avrupa ticareti olmak üzere bütün dünya ticaretini olumsuz etkilemektedir.

Dünya ticaretinde serbestliği hedefleyen bir anlaşmanın; serbest ticareti ilke olarak savunan güçlü ekonomiler tarafından engellenmesi dikkat çekicidir.

TÜRKİYE EKONOMİSİ

Türkiye ekonomisi bütün bu gelişmeler içinde şekillenmektedir. Dünya ekonomileri arasında, ister istemez bağımlılık vardır.

Dünya'daki bütün siyasi ve ekonomik çalkantılara

rağmen Türkiye ekonomisi yaratıcı bir güç içindedir, güçlü bir ekonomidir. Kendi dinamizmini ortaya koymaktadır.

1992 yılı, uluslararası siyasi zorlukların yaşandığı bir yıl olmasına rağmen, Türkiye ekonomisi kendisini bu zorluklardan korumayı başarmıştır.

Büyüme Hızı

1991 yılında ekonominin büyüme hızı binde 3'tür. Yani sıfır mertebesindedir. 1992 yılında ise Gayri Safi Milli Hasıla'da yüzde 5.4 oranında bir büyümenin gerçekleşeceği görülmektedir. 1992 yılının zor şartlarına ve kısıtlı imkanlarına rağmen, nüfus artış hızının üzerinde bir büyüme hızına ulaşılmıştır.

Sektörel olarak tarımda, 1991 yılında binde 8 gerileme görülürken, 1992 de yüzde 3.5 artış vardır.

Aynı şekilde, sanayi büyüme hızı ikiye katlanmış; yüzde 3.2'den, 6.6'ya yükselmiştir.

Nüfus artış hızının üzerinde bir büyüme, vazgeçilemeyecek bir hedeftir. 1992 yılında bu hedefe ulaşılmıştır.

Sabit Sermaye Yatırımları

Ekonomide büyüme ile ilgili en önemli kalem sabit sermaye yatırımlarıdır. Sabit sermaye yatırımları 1991 yılında reel olarak gerilemiştir. 1992 yılında ise bu olumsuz gelişme tersine dönmüştür. Özellikle, özel sektör yatırımlarında canlanma söz konusudur. Özel sektör sabit sermaye yatırımları 1991 yılında yüzde 3.5 oranında gerilemiştir. 1992 yılında ise yüzde 1.4 oranında artış vardır.

İmalat sanayii üretim ve kapasite kullanım endeksleri normal seyirler içindedir.

Toplam sabit sermaye yatırımları içinde ulaştırma ve konut sektörleri ile birlikte, imalat sanayii ağırlığını korumaktadır.

Eğitim ve sağlık sektörü yatırımları da giderek ağırlık kazanmaktadır. Toplam sabit sermaye yatırımları içinde eğitim payı, 1991'de yüzde 3.4'ten, 1992'de yüzde 3.9'a çıkmıştır. Aynı şekilde sağlık sektörünün payı yüzde 1.9'dan, yüzde 2.2'ye yükselmiştir.

Eğitim ve sağlığın dışında GAP başta olmak üzere tarımsal altyapı, turizm altyapısı, ulaştırma ve çevre, sektör bazında öncelikli yatırım alanlarını teşkil etmektedir. Kalkınmada öncelikli yörelerde yer alan projelerle, ülke kalkınmasına önemli katkı sağlayacak önemli yeni projeler de 1993 yılı yatırım programında öncelik tanınan projeler arasındadır.

1993 yılında toplam sabit sermaye yatırımlarının yüzde 3.2 artması hedef alınmıştır. Özel kesim sabit sermaye yatırımları yüzde 6.8 oranında artarken, kamu kesimi sabit sermaye yatırımları yüzde 1.2 oranında gerileyecektir. Kamu yatırımlarındaki gerileme, KİT sabit sermaye yatırımlarındaki yüzde 30.1 oranındaki düşüşten

kaynaklanmaktadır.

Toplumda tasarrufları artırıcı, yatırım hamlesine şevk kazandırıcı politikalara ağırlık veriyoruz. Aslında artan işgücü karşısında ekonomiyi zorlayan faktör, istihdam kapasitesidir. Bunu da ancak yatırım hamlesi ile çözebileceğimizin bilinci içindeyiz.

Enflasyon

Hiç kuşku yok ki, enflasyon Türkiye ekonomisinin gündemindeki sorunların başında gelmektedir. Bu sorun on yıldır süregelmekte ve kronik bir yapı kazanmış bulunmaktadır.

Enflasyonun bu şekilde ciddi bir sorun haline dönüştüğü dönemin Hükümet politikalarında, esasen enflasyonla mücadele diye bir hedef yoktu. Bugün bunun sıkıntısını çekiyoruz.

Hükümetin bugün en önde gelen hedefi, ekonomiyi bu hastalıktan kurtarmaktır. Hükümetlerin enflasyonla mücadele konusunda bir tavır ve kararlılığı olmayınca, enflasyonun bir beklenti haline dönüşmesi kaçınılmazdır.

Oysa enflasyon ekonomide bütün dengeleri bozmaktadır. Enflasyon olan bir ekonomide istikrardan söz etmek mümkün değildir. İstikrarsız ekonomilerde tasarrufların artması, yatırım teşebbüslerinin gelişmesi de mümkün olmaz.

Enflasyon bir sebep değil, bir sonuçtur. Niçin enflasyon oluyor diye bir sebep aramaya kalkarsak, karşımıza birden fazla sebep çıkar. Eğer Hükümetlerin enflasyonla mücadele konusunda kararlı bir politikaları olmazsa, bu sebepler daha da artar.

1992 yılına, yüzde 60 - 70'lere ulaşan bir enflasyonla girdi. Bugün bu enflasyonun bozduğu dengeleri düzeltme sorunu ile karşı karşıyayız. Bu konudaki en önemli problem de 'fiyatlar nasıl olsa artacak' beklentisini önlemektir. Enflasyon problemi ekonomik çerçevesinden çıkmış; sosyolojik, psikolojik bir boyut kazanmıştır.

Enflasyonla mücadele politikamızın temelinde 'kararlılık' vardır. Bu sorunun çözümü sağlıklı bir ekonomik yapıya geçişin ön şartı haline gelmiştir.

1991 yılında izlenen genişletici maliye politikası enflasyonist baskıları ve bekleyişleri artırmıştır. Ancak, KİT fiyat ayarlamalarındaki gecikme ve tarımsal destekleme ödemelerinin zamanında yapılamaması, genişletici maliye politikası etkilerinin yıl içinde görülmesini geciktirmiştir.

Ertelenen kamu fiyat ayarlamalarının 1991 yılı sonunda yapılması ve elverişsiz hava koşulları nedeniyle tarımsal ürün fiyatlarındaki yüksek artışlar 1992 yılı başında fiyat artışlarının hızlanmasına yol açmıştır.

1992 yılının ikinci üç aylık döneminden itibaren özellikle tarımsal ürün fiyatlarındaki gerilemenin etkisi ile aylık fiyat artışlarında önemli yavaşlamalar görülmektedir.

1992 yılında kamu kesimi açıklarında bir yıl öncesine göre belli bir iyileşme sağlanmışsa da, kronikleşen

enflasyonist beklentileri kırmada ve kamu kesiminin mali piyasalar üzerindeki baskısı azaltmada yeterince etkili olunamamıştır.

1992 senesinde, enflasyon hızının programlanan seviyeye çekilememesine rağmen, 1991 yılının ikinci ve üçüncü üç aylık dönemlerinde görülen fiyat artışlarındaki hızlanma eğiliminin bu yılın aynı dönemlerinde önemli ölçüde yavaşladığı ve fiyat artışlarının geçen yıl seviyeleri civarında gerçekleştiğine dikkatinizi çekmek isterim.

Enflasyonun başta gelen sebebi kamu kesimi açıklarıdır. 1991 yılı sonu itibariyle kamu kesiminin borçlanma ihtiyacı, GSMH'nin yüzde 14.4'üne ulaşmıştır. Körfez Krizi nedeniyle ekonomiye gelen arızı gelirler dikkate alınmazsa, bu rakam yüzde 16'lara yükselmektedir. 1992 yılında bu ihtiyacın GSMH'nin yüzde 12.6'sına düşmesi beklenmektedir. Hükümet bunu daha da aşağıya çekmeye kararlıdır. Sağlıklı bir ekonomik yapıya kavuşuncaya kadar enflasyonla mücadeleyle devam edeceğiz.

Enflasyonun sadece para tedbirleri ile, talebi kısıtlayıcı tedbirlerle önlenmesi de mümkün değildir. Bunu yaparsak, istikrarı sağlayalım derken, büyümeyi tehlikeye atmak gibi bir durumla karşılaşabiliriz. Ekonomide arz yönlü tedbirlere ağırlık verilmesi, işte bu açıdan büyük önem taşımaktadır.

Türkiye ekonomisini 'üreten bir ekonomi' haline getirme gayreti içindeyiz. Ekonomik sorunların çözümü burada düşünülmektedir.

Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

Türkiye ekonomisinden söz ederken, üzerinde önemle durmamız gereken noktalardan birisi dış ticaret ve ödemeler dengesidir. Türkiye'nin dış ekonomilere açılan kapısı budur.

Türkiye ekonomisi, ne zaman ithalat yapmakta zorlanmaya başlamışsa, fabrikaları makina, teçhizat ve hammadde ithalatında sıkıntıya girmişse döviz rezervleri dış borç taahhütlerini karşılayamayacak duruma gelmişse; ekonomide büyük rahatsızlıklar ortaya çıkmıştır.

Ödemeler dengesine çok dikkat etmek zorundayız. Ödemeler dengesinin, ekonomideki diğer dengelerle tutarlılığını da sağlamak mecburiyetindeyiz.

İhracat, turizm dövizleri gelirleri ve bunlara ilaveten yurt dışında çalışan işçilerimizin yurda gönderdikleri dövizler ve diğer kalemlerden sağlanan döviz gelirleri ile Türkiye, ithalatını karşılayabilmeli ve borçlarını ödeyebilmelidir.

Ödemeler dengesindeki gelişmeler memnuniyet vericidir. 1992 Ağustos ayı sonu itibarı ile ihracatımız, 9 milyar 275 milyon dolar; ithalatımız ise 14 milyar 331 milyon dolardır.

Ocak-Ağustos dönemi itibarı ile ihracatımız geçen yıla nazaran yüzde 11.2 artış göstermiştir. 1992 yıl sonu ihracat hedefine ulaşılması beklenmektedir. İthalatımızda

ise, imalat sanayiindeki canlanmaya paralel olarak, artış vardır.

1991 yılının Ocak-Temmuz dönemi itibarı ile 1 milyar 196 milyon dolar olan turizm gelirleri, bu yılın aynı döneminde 1 milyar 865 milyon dolara yükselmiştir.

Bu yılın ilk yedi aylık döneminde geçen yıla göre turizm gelirlerinde yüzde 56 oranında bir artış gözlenmektedir. Turizm gelirlerimizde ciddi ve sevindirici gelişmeler söz konusudur. Turizm gelirlerimiz 1991 yılı sonunda 2 milyar 654 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 1992 yılında turizm gelirlerimizin 4 milyar dolar olarak gerçekleşmesi, 1993 yılında ise 5 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Turizm, gelecekte en çok ümitli olduğumuz sektörlerden birini teşkil etmektedir. Turizm kapasitesini artırıp, verilen hizmetin kalitesini yükselterek turizm gelirlerinde daha da hızlı bir artış sağlamak amacındayız.

Döviz rezervlerimiz, 1991 yılı sonunda 12.2 milyar dolar iken, 2 ekim 1992 tarihi itibarı ile 15.8 milyar dolara çıkmıştır.

Elbette ki, dış ödemeler dengemizin ekonominin bütünü ile ilgili tutarlı bir yapı kazanması gerekiyor.

Türkiye'nin dış ticaretinde bir yönüyle Avrupa ve Amerika diğer yönüyle yakın komşularımız ağırlıklı bir önem taşımaktadır.

Dış ticaret dengesini, dış ödemeler dengesini, istikrarlı olarak devam ettireceğiz. Türkiye ekonomisinin dışa açılan kapısını sınıksız tutacağız.

Devlet Borçları

İç Devlet borçlarımız 1991 yılı sonu itibariyle 93 trilyon 642 milyar liradır. 1992 yılı Eylül ayı sonu itibariyle ise bu rakam 136 trilyon 264 milyar lira olmuştur.

Konsolide borçlar hariç tutulursa; sadece tahvil, bono, Merkez Bankası avansı toplamı olarak bu rakamlar 1992 yılı için 56 trilyon 525 milyar liradır.

İç borç stokunun GSMH'ye oranı 1991 yılı sonu itibariyle yüzde 20 civarında gerçekleşmiştir. 1992 yılı sonunda da bu oranın sabit kalacağı beklenmektedir.

Sadece tahvil ve bono toplamı gözönüne alındığında bu oran 1991 yılı için yüzde 9.5 olarak gerçekleşmiştir.

Tahvil ve bono toplamı olarak iç borç faizlerinin konsolide bütçe içindeki payı 1980 yılında yüzde 2'dir. 1984'te yüzde 4.9'a; 1987'de yüzde 9.8'e; 1990 yılında yüzde 14'e çıkmıştır.

1991 yılında ise yüzde 12.8 olarak gerçekleşmiştir.

1992 yılında da, bütçenin finansmanında iç borçlanma önemini korumuştur.

1991 yılı sonu itibariyle dış borçlarımız 48 milyar 661 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu borcun yüzde 18.7'si kısa vadeli, yüzde 78'i de kamu sektörüne ait bulunmaktadır. 1992 yılının ilk yarısında ise toplam dış borç stoku 50 milyar 961 milyon dolara yükselmiş; kısa vadeli borçların payı yüzde 20 olurken, kamunun borç stoku içindeki payı yüzde 75 olmuştur.

Kamu Borçlanma Gereği

Türk ekonomisinin genel bir değerlendirmesinin yapıldığı bu bölümde, biraz da kamu kesiminin finansmanında karşı karşıya bulunduğumuz sorunlar ve fonlarda önümüzdeki yıl uygulanacak model hakkında Yüce Komisyon'a bilgi sunmak istiyorum.

Kamu kesiminin finansmanında, özellikle 1985 yılından bu yana gözlenen ciddi gelişme, kamu borçlanma gereğinin her yıl artan bir eğilim göstermiş olmasıdır.

1980'li yılların başlangıcında, 1981'de yüzde 4.9, 1983'te yüzde 6 olan kamu kesimi borçlanma gereği 1987'de yüzde 7.8, 1991'de de yüzde 14.4 düzeyine çıkmıştır. Görüleceği gibi, 1983 ile 1991 arasında, 8 yıllık sürede kamu kesimi finansman ihtiyacı yüzde 6'dan yüzde 14.4 seviyesine ulaşmıştır. Bu açığın konsolide bütçeye isabet eden bölümü yüzde 7.4'tür. Diğer bölümü ise, KİT'lerle fonlar ve mahalli idarelerin açıklarıdır.

Körfez krizi nedeniyle ekonomiye giren hibe şeklindeki arızı gelirler dikkate alınmaz ise, kamu borçlanma gereği 1991 yılında yüzde 16.4'e ulaşmış bulunmaktadır.

Açıkların finansmanında borçlanmaya, özellikle iç borçlanmaya gidilmiştir. Ülke olarak borçlanma ekonomik ve mali mantığı olan bir finansman aracıdır. Ancak, aracın aşırı ölçüde kullanılmış olması bütçelere her yıl taşınılması güç, ağır faiz yükleri getirmiştir. Nitekim 1983 yılında, konsolide devlet bütçesi içinde faiz ödeneklerinin payı yüzde 4.3 iken, 1991 yılında yüzde 18.1, 1992 senesinde yüzde 20.2 düzeyine yükselmiştir. Bu durum, bütçelerin önemli ölçüde tıkanmasına hatta donmasına neden olmuştur.

Bu düzeylere ulaşmış kamu kesimi finansman ihtiyacını ülke ekonomisinin taşıyabilmesi fevkalade güçtür. Nitekim bu durum bir yandan enflasyonu kronik bir yapıya dönüştürmüş, diğer yandan ekonominin dengelerini ciddi bir şekilde bozmuştur. Bu nedenle 1992 yılında finansman açığını düşürme gayreti daima ön planda tutulmuştur. Hedeflenen oranda gerçekleşme de 1992 yılında kamunun borçlanma gereğinin GSMH'ye oranı 1991 yılından daha düşük bir düzeye çekilmiş olacaktır. Bu oran 1993 yılı için yüzde 9 olarak hedeflenmiş bulunmaktadır.

Fonlar

Fonların bütçe disiplini altına alınarak, kamuda sağlıklı bir mali yapı oluşturulması, esasen gerek Koalisyon Protokolünde gerek Hükümet Programında yer alan ilkelerin başında gelmekteydi. Nitekim, 1992 yılında Müşterek Fon Hesabı uygulaması ile fonlar önemli ölçüde bütçe disiplini içine alınmıştır.

Halen 107 adet fon vardır. 1993 yılı Bütçesinde ise, 107 adet fonun 63 adedi doğrudan doğruya bütçenin içine alınmaktadır. Böylece, bütçe büyüklüğünün üçte biri

kadar bir kamu kaynağı daha Parlametonun incelemesine, müsaadesine ve denetimine tabi tutulmaktadır. 1993 yılı Bütçesiyle başlayan bu uygulama, hazine ve bütçe birliğine doğru atılmış kararlı bir adımdır. Fonların bütçe içine alınmasında benimsenen model, fon hizmetlerinde herhangi bir aksaklık yaratmayacak biçimde düzenlenmiştir. Fonlarla ilgili görev, yetki ve sorumlulukların, fon idarelerine ve fonların bağlı oldukları Bakanlıklara aidiyeti aynen devam edecektir.

Bütçe dışında kalan 44 adet fonun 28 adedi üniversitelere ait araştırma fonlarıdır. Ayrıca, bütçe dışı fonlardan, 1993 yılında 3 trilyon liralık bir gelirin bütçeye aktarılması öngörülmüş bulunmaktadır.

Amacımız, tüm demokratik ülkelerde olduğu gibi, devletin bütün gelirlerinin tek bir bütçede toplanması ve ihtiyaçlarının da bu bütçeden karşılanmasını sağlamaktır.

Vatandaş ödediği vergiyi ve bunun nereye harcanıldığını bütçede görecektir ve demokratik temsil mekanizması içinde denetleyecektir.

1991.YILI KESİN HESAP KANUN TASARISI

Dünya ve Türkiye ekonomisi ile ilgili bu genel bilgilerden sonra, şimdi 1991 yılı bütçe kesin hesapları ile ilgili açıklamalarıma geçiyorum.

TBMM'ye sunulmuş bulunan 1991 yılı kesin hesap sonuçlarına göre, genel ve katma bütçeli idareleri kapsayan konsolide bütçe giderleri 132 trilyon 401 milyar lira olarak gerçekleşmiştir.

Bu tutarın;

-49.3 trilyon lirası personel giderleri,

-11.2 trilyon lirası diğer cari giderler,

-19.1 trilyon lirası yatırım,

-52.8 trilyon lirası transfer giderleridir.

Konsolide bütçe gelirleri ise 99 trilyon 85 milyar lira olarak gerçekleşmiştir. Bu tutarın, 78.7 trilyon lirası vergi gelirleridir.

Böylece, 1991 yılı bütçe açığı 33 trilyon 316 milyar lira olmuştur.

1991 yılı konsolide bütçe giderlerinin GSMH'ye oranı yüzde 29.2'dir. Personel giderlerinin GSMH'ye oranı yüzde 10.9 olarak gerçekleşmiştir. Diğer cari, yatırım ve transfer harcamalarının GSMH'ye oranları ise, sırasıyla yüzde 2.5, 4.2 ve 11.7 olmuştur.

Bütçe büyüklüklerinin GSMH içindeki payları hesaplanırken; Devlet Planlama Teşkilatının, 1993 Programı için esas aldığı GSMH rakamları kullanılmaktadır.

Konsolide bütçe gelirlerinin GSMH'ye oranı yüzde 21.9 olurken; vergi gelirleri için bu oran yüzde 17.4'tür, Bütçe açığının GSMH'ye oranı da yüzde 7.4 olmuştur. Bütçe gelirlerinin bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 74.8, Vergi gelirlerinin bütçe giderlerini karşılama oranı ise yüzde 59.4'tür.

1992 YILI BÜTÇE UYGULAMASI

İçinde bulunduğumuz yıl yani 1992 senesi ile ilgili olarak, elimizde halen Eylül sonu itibariyle bütçe uygulama sonuçları bulunmaktadır.

Ödenek Büyüklüğü

Bilindiği üzere 1992 yılı bütçesi 207 trilyon 867 milyar liralık bir harcanabilir ödenek büyüklüğü ile bağlanmıştır.

1992 yılı Eylül ayı sonu itibariyle ulaşılan ödenek büyüklüğü 212 trilyon 799 milyar liradır.

Bütçe Gelirleri

1992 yılı Eylül ayı sonu itibariyle konsolide bütçe gelirleri 120 trilyon 199 milyar liradır.

Bütçe gelirlerinin ;

-94 trilyon 610 milyar lirası vergi gelirleri,

-4 trilyon 744 milyar lirası vergi dışı normal gelirler,

-20 trilyon 845 milyar lirası da özel gelirler ve fonlardan,

oluşmaktadır.

1991 yılının ilk dokuz aylık döneminde vergi gelirleri tahsilatındaki artış oranı yüzde 72.8'dir.

1992 yılında ise yüzde 79.5'e yükselmiştir.

Bütçe Harcamaları

Eylül ayı sonu itibariyle konsolide bütçe harcamaları 147 trilyon 737 milyar liradır.

Bu harcamaların;

-66 trilyon 613 milyar lirası personel giderleri,

-9 trilyon 22 milyar lirası diğer cari giderler,

-17 trilyon 238 milyar lirası yatırım,

-54 trilyon 864 milyar lirası da transfer,

harcamalarıdır.

Eylül ayı sonu itibariyle gerçekleşen bütçe açığı 27 trilyon 538 milyar liradır.

1993 YILI BÜTÇE KANUN TASARISI

1993 yılı ile beraber halen uygulanmakta olan Altıncı Beş Yıllık Planın 4'üncü dilimine girmiş olacağız. 1993 yılı bütçesi, plan hedefleri çerçevesinde 1993 yılı Programı esas alınarak hazırlanmıştır.

1993 Makro Ekonomik Hedefleri

Bu bölümde, 1993 yılı Programı ve Bütçesinin hazırlanmasına esas olan temel hedefleri kısaca sunmak istiyorum.

*1993 yılı Programında, yüzde 5 oranında bir büyüme öngörülmüştür.

Bu büyümenin sektörler itibariyle;

- Tarım sektöründe yüzde 3;

- Sanayi sektöründe yüzde 6;

-Hizmetler sektöründe yüzde 4.5;

olarak gerçekleşmesi hedeflenmiştir.

Buna göre Gayri Safi Milli Hasılanın 1993 yılında 1.227 trilyon liraya ulaşması beklenmektedir.

*Gayri Safi Milli Hasıla deflatörü yüzde 51'dir. Yıl sonu enflasyonu da yüzde 47 olarak hedeflenmiştir.

*Kamu kesimi borçlanma gereği GSMH'nin yüzde 9'u olarak planlanmıştır. Bunun yüzde;

-4.3'ü konsolide bütçe,

-2.6'sı KİT'ler,

-1.6'sı fonlar,

kalanı da mahalli idareler ve sosyal güvenlik kuruluşlarından kaynaklanacaktır.

*1993 yılında toplam 258.9 trilyon lira yatırım büyüklüğü hedeflenmiştir.

Bu yatırımın 114 trilyon liralık kısmı kamu yatırımlarıdır. Kamu yatırımlarının;

-47.0 trilyon lirası konsolide bütçe,

-22.9 trilyon lirası kamu iktisadi teşebbüsleri,

-27.1 trilyon lirası fonlar,

-10.9 trilyon lirası mahalli idareler,

-3.5 trilyon lirası İller Bankası,

-2.7 trilyon lirası da Döner Sermayeler,

tarafından yapılacaktır.

Özel sektörün ise 144.9 trilyon liralık yatırım gerçekleştirmesi beklenmektedir.

Görülebileceği üzere, 1993 yılında, yatırımlarda kamu sektörünün payı yüzde 44'tür. Özel sektörün payının ise yüzde 56 olması beklenmektedir.

*1993 yılında ihracatın 17 milyar dolar, ithalatın ise 25.8 milyar dolar olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

1993 Bütçe Ödenekleri

1993 yılı Programına esas teşkil eden hedefleri, tepe noktaları itibariyle arz ettim. Şimdi 1993 yılı Bütçe Tasarısı ile ilgili açıklamalarıma geçiyorum.

1993 Konsolide Devlet Bütçesi ile genel ve katma bütçeli daire ve idarelere 397 trilyon 710 milyar lira ödenek ayrılmıştır. Bu ödeneğin;

-145 trilyon lirası personel giderlerine,

-35 trilyon lirası personel dışı diğer cari giderlere,

-47 trilyon lirası yatırım harcamalarına,

-170 trilyon 710 milyar lirası transfer giderlerine tahsis edilmiştir.

Bütçe Gelirleri

1993 yılında, konsolide bütçe gelirleri olarak, 344 trilyon 400 milyar liralık bir tahsilatın gerçekleştirilmesi hedef alınmıştır.

Bütçe gelirlerinin;
-243 trilyon 600 milyar lirası vergi gelirlerinden,
-26 trilyon 100 milyar lirası vergi dışı normal gelir-
lerden,
-72 trilyon 700 milyar lirası özel gelirler ve fonlar-
dan,
-2 trilyon lirası katma bütçeli idarelerin kendi gelir-
lerinden,
oluşmaktadır.
Görülebileceği üzere, 1993 yılı Konsolide Bütçesinin
53.3 trilyon liralık finansman ihtiyacı bulunmaktadır.

1993 Bütçesinin Yapısı

Bütçenin büyüklüklerini bu şekilde ortaya koyduk-
tan sonra, biraz da bütçenin yapısı ve özellikleri konusun-
da bilgi vermek istiyorum.

Daha önce de ifade ettiğim gibi 1992 yılı bütçesi
Hükümetin temel tercihlerini bütün yönleri ile yansıtan bir
bütçe değildi. Üzerinde geçmiş yılların kısıtlamaları olan
sınırlı bir bütçe idi.

1993 bütçesi, her şeyden önce bir mali disiplin
bütçesi, mali sisteme sağlıklı bir yapı kazandırma bütçesi
olarak düşünülmüştür. Önümüzdeki yıl bütçe uygulamala-
rına tam bir mali düşünce, tam bir mali disiplin hakim
olacaktır. Vergi olarak alınan her kuruş mutlaka yerli
yerine harcanacak, israfı mücadeleye ciddi bir biçimde
devam olunacaktır.

1993 bütçesinde personel giderleri için 145 trilyon
liralık ödenek ayrılmıştır. Bütçe ödenekleri içindeki payı
yüzde 36.5'tir.

Personel dışındaki diğer cari ödeneklerin hissesi
ise yüzde 8.8'dir.

Yatırımların nispi ağırlığı yüzde 11.8'dir.

Bütçenin yüzde 42.9'luk bölümü ise transfer öde-
nekleridir. 170.7 trilyon liralık transfer ödeneklerinin 73
trilyon lirası, yani yüzde 42.8'i de iç ve dış borç faizleridir.
KİT transferleri 20 trilyon liradır.

Transfer ödeneklerinin 12 trilyon lirası vergi iadele-
ridir. Bunun 2.5 trilyon lirası ihracatta katma değer vergisi
iadesine ait bulunmaktadır. 8 trilyon liralık kısmı ise ücret-
lilere ödenen, bir çeşit maaş unsuru haline gelen vergi
iadeleridir.

Fonların bütçe içine alınması nedeniyle, fon kay-
naklı harcamalar için 30 trilyon liralık ödenek konulmuştur.

Faiz ödemeleri, bütçenin personel ödeneklerinden
sonra gelen ikinci büyük ödenek kalemi olma özelliğini bu
yıl bütçesinde de muhafaza etmektedir. Özellikle 1985
yılından itibaren borçlanmanın bir kamu finansman aracı
olarak aşırı boyutlarda kullanılmış olmasının faturası
ödenmektedir.

Görülebileceği üzere personel giderleri ile faiz ödenek-
lerinin toplamı, fonlar hariç bütçenin yüzde 60'ını oluştur-
maktadır.

1993 yılı bütçesinin değerlendirilmesinde, eski yıl-

lar bütçeleri ile mukayese edilmesinde, fonların bütçeye
dahil edilmiş bulunduğu keyfiyetinin gözden kaçırılmaması
gerektiğini hatırlatmak isterim.

Eğitim, Sağlık ve Çevre

Eğitim ve sağlık hizmetlerimizin, hızlı nüfus artışı ve
bu alandaki teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmesi
konusunda, yatırım harcamaları özel bir önem taşımakta-
dır. Bu nedenle 1992 yılı bütçesiyle başlatılan, daha çok
eğitim ve sağlık yatırımı anlayışımız 1993 yılında da
devam etmiştir.

1991 yılında eğitim ve sağlık hizmetlerine sabit
fiyatlarla kamu yatırımı olarak toplam yüzde 9.4 pay
ayrılmışken, bu oran 1993 yılında yüzde 12.9'a yükseltil-
miştir.

Türk gençliğinin eğitimi konusunda başlattığımız
seferberlik için gerekli kaynaklara bütçemizde yer verilmiş-
tir. Özellikle üniversiteye girişteki yığılmayı önlemek için
çaba harcamaktayız. Bu amaçla, üniversitelerde gece
eğitimi sağlayabilmek için gerekli kaynaklar ayrılmış ve
tedbirler alınmıştır.

Bilindiği üzere, 21 adet yeni üniversite, 2 adet
yüksek teknoloji enstitüsü kurulmasına ilişkin kanun yürür-
lûge girmiştir. Yeni kurulacak üniversitelerin bir an önce
hayata geçirilmesi için bütçe imkanlarımızı kullanıyoruz.

Eğitim konusundaki seferberliğimiz Türkiye sınırla-
rını aşmıştır. 1992-1993 eğitim döneminde 10 bin civarın-
da Türk kökenli öğrenciyi eğitim vermek amacındayız. Bu
konuda gerekli önlemler alınmış ve bütçede gerekli kay-
naklar ayrılmıştır. Öğrencilerin önemli bir bölümü de ülke-
mize gelmiş, yurtlara yerleştirilmiş ve eğitime başlanmış
bulunmaktadır.

Kredi ve Yurtlar Kurumuna bütçeden yapılan yar-
dım bir misli artırılarak 900 milyar liradan 2 trilyon liraya
çıkartılmıştır.

Sağlık hizmetlerinin bütün vatandaşlarımıza ulaştırıl-
ması büyük önem verdiğimiz hedeflerimizden birisidir.
Bu amaçla, yeşil kart uygulamasına pilot bölgelerde baş-
lanmıştır. Yeşil kart uygulamasını yaygınlaştırmak ama-
cıyla 1993 yılı bütçesinde gerekli kaynak ayrılmıştır.

2000'li yıllara doğru dünyanın gündemindeki en
önemli konulardan biri de 'çevre' konusudur. Haziran ayın-
da dünya liderlerinin katılmasıyla gerçekleştirilen 'Yeryüzü
Zirvesi', konunun önemini ve kazandığı uluslararası boyu-
tu vurgulamaktadır. Bu toplantıya Türkiye de katılmış ve
çevre konuları ile ilgili duyarlılığını ve kararlılığını göster-
miştir. Türkiye çevre konularına Rio Deklarasyonunda
öngörülen ilkeler doğrultusunda yeni bir anlayışla yaklaş-
maktadır.

KAMU GÖREVLİLERİ ÖZLÜK HAKLARI

Memurlarımıza enflasyonun üzerinde bir gelir artı-

şı sağlamak temel hedeflerimizin başında gelmektedir. Hükümet bu konuda karardır.

1992 yılında bunu gerçekleştirdik.

Bilindiği üzere, 1992 yılının ilk altı aylık döneminde memur ve emekli maaşlarına ağırlıklı ortalama olarak yüzde 32.6 oranında bir artış getirilmiştir. Böylece memur ve emekliye, her ay bir önceki yılın sonuna oranla yüzde 32.6 nisbetinde fazla maaş ödenmiştir.

Haziran 1992 ayı sonu itibarıyla fiyat artış hızı yüzde 26.7 seviyesine gelmiştir. Böylece ilk 6 aylık dönemde, maaşlardaki artış oranı enflasyon oranının daima üzerinde kalmıştır.

Yeni katsayı tespitiyle memur ve emekli maaşlarına, yılın ikinci yarısı için 1 Temmuz 1992 tarihinden itibaren yüzde 32.6 oranındaki ilk yarı yıl artış nisbetini yüzde 72.6'ya çıkaran maaş artışı getirilmiştir.

Memur ve emeklilerimizin, yılın ikinci yarısından itibaren bir önceki yılın sonuna kıyasla yüzde 72.6 oranında daha fazla aylık alması temin edilmiştir.

Görüleceği üzere, memur ve emeklilerimize, yıl boyunca enflasyon oranının üstünde bir maaş artışı sağlanmıştır.

Memurlarımızın geçim sıkıntısını hallettiğimizi söylemek istemiyorum. Memur ve emeklilerimizin maaş ve ücretlerini enflasyona karşı koruduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Memur ve emeklilerimizin refah seviyesini yükseltmek temel amaçlarımızın başında gelmektedir. Bunun gayreti içinde olduğumuzu ifade etmek isterim.

Kuşkusuz yılların birikimini çok kısa sürede gidermek mümkün değildir.

1993 yılının ilk altı ayına yönelik katsayı belirlemelerinde bütün memur, emekli, dul ve yetimlerin aylıklarında sağlanacak artışların beklenen enflasyon rakamının üzerinde olması esas alınmıştır. Bu dönem için memurlarımızın aylıklarında ağırlıklı ortalama olarak yüzde 28.5 nisbetinde bir artış yapılmıştır.

Başka bir ifade ile, 1993 yılı enflasyon hedefi daha düşük olmasına rağmen, 1993 yılında memur maaşları için öngörülen artış, 1992 düzeyinde, yani enflasyon hedefinin üzerinde tutulmuştur.

Ayrıca, düşük düzeyli gelir grubunda yer alan memurlarımızın aylıklarında daha fazla artış sağlanabilmesi için taban aylığı katsayısındaki artış daha yüksek tutulmuştur.

Hükümetimiz bu esaslar çerçevesinde memurlarımız ve emeklilerimizin aylıklarının hesabında kullanılan katsayıları aşağıda gösterildiği şekilde belirlemiştir.

651 olan aylık katsayısı	740'a,
231 olan yan ödeme katsayısı	255'e,
1137 olan taban aylığı katsayısı ise	1575'e,

yükseltilmiştir.

Bu belirlemeler sonucunda, en düşük dereceden aylık alan bekar ilköğretim mezunu bir hizmetlinin aylığı yüzde 30.2'lik artışla 1.296.000 liradan 1.687.000 liraya, genel

müdürün aylığı ise yüzde 25'lik bir artışla 7.310.000 liradan 9.137.000 liraya yükselmiştir. Lojman tazminatı, vergi iadesi, konut edindirme yardımı ve tasarrufu teşvik devlet katkısı şeklinde sağlanan diğer imkanlar bu rakamlara dahil değildir.

Emekli, dul ve yetimlerimizin aylık ve ikramiyelerinde de paralel artışlar sağlanmıştır.

Katsayı düzenlemeleri sonucunda yine ilköğretim mezunu olan ve 7 nci derecenin 9 uncu kademesinden emekli olan bir memurumuzun emekli aylığı yüzde 28.1'lik artışla 1.775.000 liradan 2.274.000 liraya yükseltilmiştir.

Ocak 1993 tarihinden itibaren kendisine konut tahsis edilmemiş diğer bütün memurlara da lojman tazminatı ödenmeye başlanacaktır. Böylece 15/1'deki ilköğretim mezunu bir memurun aylığı 200.000 lira daha artacaktır.

İlk altı ayda meydana gelecek gelişmeler dikkate alınarak yılın ikinci yarısı için maaşlar yeniden artırılacak ve artışların enflasyonun üzerinde gerçekleşmesi mutlaka sağlanacaktır.

KAMU PERSONEL REJİMİ

Bugün kamu personel rejiminin geldiği nokta hepimizin malumlarıdır. Sistem, esasa ilişkin düzenlemelerin zamanında yapılmaması nedeniyle karışık ve içinden çıkılmaz bir hale gelmiştir. Zaman zaman yapılan düzenlemeler de hem kurumlar arasında, hem de hizmet sınıfları arasında dengesizliklerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bunun sonucu olarak eşit işe eşit ücret prensibinden bir hayli uzaklaşmıştır.

Kısaca özetlenen bu durumun bilincinde olan Hükümet çağdaş bir personel reformu yapmayı programına almış ve bu konudaki çalışmaları başlatmıştır.

Hükümet, kamu personelinin istihdam şekillerini, işe alınmalarını, hizmetiçi eğitimlerini, yükselmelerini, hak, ödev, yetki ve sorumluluklarını düzenleyen personel rejimini; kamu personelinin aylık ve özlük haklarını düzenleyen ücret rejimini, kamu personelinin sosyal güvenliğini sağlayan emeklilik rejimini, kamu personeline sağlanan sosyal hak ve yardımları yeniden düzenleyecek bir personel reformunun hazırlıkları içindedir.

Sürdürülmekte olan çalışmalarda;

Kamu görevlilerinin işe giriş, atanma, yükselme, yer değiştirme ve sicil uygulamalarının objektif esaslara bağlanması,

Sözleşmeli personel uygulaması başta olmak üzere istihdam rejiminin gözden geçirilmesi,

Devlet memurlarının kadro ve eğitim sistemlerinin yeniden düzenlenmesi,

Kamu personeli arasındaki ücret adaletsizliklerini giderecek ve 'Eşit İşe Eşit Ücret' ilkesini hayatiyete geçirecek bir ücret sistemi kurulması,

Çalışan ve emekli olan personelin aylıklarının bütçe imkanları çerçevesinde yükseltilmesi ve emekli olanla çalışan personel arasındaki büyük ücret farkının azaltıl-

ması ilkeleri esas alınmak suretiyle, kamu personelinin içinde bulunduğu sıkıntıların giderilmesi ve çağdaş bir personel reformunun gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Bu düzenlemeler, aynı zamanda, Devletin vatan-daşa götürdüğü hizmetin kalitesini yükseltecek ve kamu yönetimimizin çağdaş ülkelerin seviyesine çıkmasına yardımcı olacaktır.

VERGİ VE VERGİ İDARESİ

Sağlam bütçelerin sağlıklı kaynaklara dayanması gerekir. Her vesile ile ifade ettiğimiz gibi, ülkemizin gündeminde yer alan en ciddi mesele, kamunun finansmanında mali sistemin sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasıdır. Onun içindir ki bugün karşı karşıya bulunduğumuz en önemli sorun bir bakıma ekonomik olmaktan çok mali bir nitelik taşımaktadır.

Başta, enflasyon ve istikrar olmak üzere, diğer ekonomik meselelerin çözümü, ekonomik dengelerin kurulabilmesi bu alanda sağlanacak iyileştirmeye bağlıdır.

Devletin en sağlıklı kaynağı, hiç kuşkusuz, vergi gelirleridir.

Vergi gelirlerini artırmak tutarlı vergi politikalarına bağlıdır.

Dünyanın hiçbir yerinde gelir politikalarının, vergi politikalarının kolay politikalar olmadığını gözden uzak tutmamak gerekir.

Tutarlı vergi politikası uygulamanın yolu da sürekli kanun çıkarmak değildir.

Vergi kanunu çıkarmak, tutarlı vergi politikası uygulanması anlamına gelseydi bugün ülkemizin vergi sorununun olmaması gerekirdi.

1980'den günümüze kadar Türk vergi mevzuatını ilgilendiren 103 adet kanun ve 253 adet Bakanlar Kurulu Kararı çıkarılmıştır.

103 Kanundan 13 adedi, idari yargılama usulü kanunu, çeşitli af kanunları, ücretlilere vergi iadesi, yazar kasa, finansal kiralama kanunları gibi vergi uygulamasında idari yapıyı ve uygulamaları düzenleyen kanunlardır.

Geri kalan 90 adedi de doğrudan vergi mevzuatını değiştiren veya düzenleyen kanunlardır.

Vergi gelirlerini artırmada, vergi sistemini bir bütün olarak ele almak gerekir. Vergi kanunları kadar, sistemin diğer unsurları, vergi idaresi, vergi denetimi ve vergi kazası birlikte ele alınmalıdır. Meseleye bizim yaklaşım tarzımız da budur.

Vergi sistemimizin bugün en çarpık yönü, çeşitli muafik ve istisnalarla sistemin ciddi biçimde kemirilmiş olmasıdır.

Geçtiğimiz Haziran ayında TBMM'ce kabul olunan 3824 Sayılı Kanunla bu durumun önemli ölçüde giderilmesi amaçlanmıştır.

Söz konusu kanunla nelerin getirilmiş olduğunu bir daha hatırlatmakta yarar görüyorum.

* Yabancı sermayenin ülkemize gelişini teşvik etmek

için, dar mükellef kurumlara da yeniden değerlendirme imkanı sağlanmıştır.

* Yeniden yapılanmakta olan sermaye piyasasının gelişiminin hızlandırılması için, vergi kanunlarında Sermaye Piyasası Kanunu'na paralel düzenlemelere gidilmiş; menkul kıymet araçlarına vergi ayrıcalıkları sağlanmıştır.

* Spekülatif amaçla edinilen gayrimenkullerden sağlanan rantların etkin bir şekilde vergilendirilmesi sağlanmış ve bunların tapuya düşük bedelle tescillerinin önüne geçilmiştir.

* İşletmelerin mali yapılarının güçlendirilmesi için bunların ellerinde bulunan gayrimenkullerin ve iştirak hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kazançların vergi dışında tutulması uygulaması sürekli hale getirilmiştir.

* Türk işadamlarının yabancı ülkelere ve özellikle Orta Asya Cumhuriyetlerine açılmasını teşvik etmek için, bu ülkelerde elde edilen kazançların vergiden istisna edilebilmesine imkan sağlanmıştır.

* İthalde alınan vergi ve fonlar karmaşık bir yapıdan kurtararak, daha sade ve basit bir yapıya kavuşturulmuş ve tek vergiye geçilmiştir.

* Gelir ve kurumlar vergisi üzerinden ayrıca alınan Savunma Sanayii Destekleme Fonu, Sosyal Yardımlaşmayı ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ve Çıraklık ve Mesleki Eğitimi Geliştirme Fonunun tek bir kalemden alınması sağlanarak, işlemler basitleştirilmiştir.

Hükümet Programımızdaki ilkeler de dikkate alınarak adil, verimli ve etkin bir sistem kurulmasını amaçlayan geniş kapsamlı yeni vergi tasarısı ise Hükümetin gündeminde olup, önümüzdeki gündelerde TBMM'ye sunulacaktır.

Kamu gelirleri sadece merkezi idare tarafından toplanan vergi gelirlerinden ibaret değildir. Kamu hizmeti hem merkezi idare hem de mahalli idareler tarafından verilmekte, dolayısıyla mahalli idarelerin de bu hizmetler için kaynağa ihtiyacı bulunmaktadır.

Bugün mahalli idarelerin başlıca gelir kaynağı merkezi idareden aldıkları pay ve yardımlardır. Mahalli idarelerin kendi öz kaynakları harcamalarının yüzde 10'unun altında bir düzeyde seyretmektedir.

Belediyelerin verecekleri hizmetler için kendi öz kaynaklarına kavuşturulması en önemli hedeflerimizden biridir.

Mahalli idarelerin demokratik niteliklerine ve tanımlarına uygun, onlara belirli sınırlar içerisinde vergileme yetkisi tanıyan kanun tasarısı son aşamasına gelmiştir.

Vergi idaresi devletin gücünü, çağın teknolojik imkanlarından da yararlanarak kullanacak şekilde örgütlenmediği sürece tutarlı vergi politikaları uygulanması çok zordur.

Bu nedenle vergi idaresinin etkin, işler ve çağdaş bir yapıya kavuşturulması için yoğun çalışmalar devam etmektedir.

Vergi daireleri bir yandan yönetilebilir vergi dairesi haline getirilirken bir yandan da özelliği olan mükellefler için ihtisas vergi dairelerinin kurulmasına gidilmektedir.

Nitekim ilk ihtisas vergi dairemizi İstanbul'da Dış Ticaret Vergi Dairesi olarak kurmuş bulunuyoruz. Halen mükellef devir işlemleri yürütülen bu vergi dairesi 1. 1. 1993 tarihinden itibaren faaliyete başlayacak ve özellikle ihracatta KDV iadeleri sorun olmaktan çıkacaktır.

Bunun yanında Nakil Vasıtaları Vergi Daireleri de her trafik tescil bürosunda bir şubesi de açılarak, bilgisayarlı olarak yeniden düzenlenmektedir.

Bu düzenleme ile vergi mükellefleri trafik tescil büroları ile vergi daireleri arasında mekik dokumaktan kurtarılmaktadır.

Bu arada, vergi ile ilgili düzenlemelerin toplumun değişik kesimlerinden gelen temsilcilerle tartışılmasını sağlamak üzere kurduğumuz 'Vergi Konseyi'ni de tekrar hatırlatmak isterim.

Vergilemede etkinlik sağlamak amacıyla vergi denetimine çok büyük önem vermekteyiz.

Denetimde sektör incelemelerine ağırlık vererek daha sonuç alıcı olanlara yöneliyor ve denetim kadrolarını güçlendiriyoruz.

Vergi İdaresi ile vergi mükellefleri arasında çok önemli bir işlev gördüğüne inandığımız Yeminli Mali Müşavirlik Müessesesinin de vergi sisteminin etkin bir unsuru haline gelmesi için çalışıyoruz.

Yetkileri genişletilen bu müessesenin hem vergi bilincinin oluşmasında hem de vergi denetiminde önemli bir görevi üstlenmesini sağlıyoruz.

Vergi işlemlerini basit ve anlaşılabilir bir hale getirmek istiyoruz.

Vergi idaresi ile mükellef ilişkilerini çağdaş bir yapıya dönüştüreceğiz.

Bütün çabaların amacı etkin bir vergi idaresi ortaya çıkarmaktır.

Önümüzdeki bütçe yılı devlet hizmetlerinin finansmanı için alınması gereken verginin alındığı, yaygın, adaletli bir vergi sisteminin kuruluşu için önemli adımların atıldığı bir yıl olacaktır.

Yukardaki bölümlerde yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı gibi, bütçeler, Hükümetlerin ekonomik politikalarını uygulamada ellerinde bulunan en etkili araçlardan biridir.

Bütçeler bir yandan sınırlı kamu kaynaklarının alternatif kullanım alanlarına dağıtımını sağlarken diğer yandan iktisat politikalarının uygulanmasına hizmet ederler.

İktisat politikalarının kendisinden beklenen sonucu vermesinde, bütçeleme sisteminin etkinliğinin rolü büyüktür.

Bütçeler kuşkusuz, hazırlandığı ekonomik ortamın şartlarının etkisinden uzak kalamayacağı gibi, gelecekteki şartların ve imkanların daha iyi hale gelmesinde büyük ağırlığa sahiptirler.

İyi bütçe hazırlamak ve uygulamak hükümet etmenin maharetidir.

Geçmiş dört yılın üç yılında, ülkemiz nüfus artışının altında bir büyüme hızı gerçekleştirebilmiştir. 1991 yılında büyüme hızı 'sıfır' iken, Gayri Safi Milli Hasılanın yüzde 16.4'ü de kamunun açıklarına aktarılmak zorunda kalmıştır.

1992 yılına,

- Ağır iç ve dış borçlarıyla,
- Üreticiye ve müteşebbise borçlarıyla,
- Sermayesini yiyen KİT'leriyle,
- Karmaşık fonlarıyla,
- Tahsil olunamayan vergi alacakları ile,

ve enflasyon üreten bir sistemle girilmiştir.

Bütün bunlar, 1993 yılı bütçesinin hazırlandığı ve yapıldığı 1992 yılının değerlendirilmesinde dikkate alınacak unsurlardır.

1992 yılı, kendinden önceki üç yılın olumsuzluklarının kırıldığı, müspet gelişmelerin başladığı ilk yıl olmuştur.

1993 yılı bütçesi de;

Nüfus artışının üzerinde bir büyümeyi gerçekleştiren,

Ekonominin bozulan dengelerinin yeniden kurulmasında ciddi adımlar atan,

Ekonomiyi aradığı istikrara götüren,

Kamunun mali sistemini sağlıklı bir yapıya kavuşturan, politikaların uygulama aracı olacaktır. İstikrar içinde büyüme hedefini sağlayan bir bütçe olacaktır.

En büyük desteğimiz, ülkenin gündemindeki meseleleri bizim çözebileceğimiz konusunda milletimizin bize olan güvenleridir.

1993 yılı Bütçemizin Devletimize ve Aziz Milletimize hayırlı olmasını diler, hepinize saygılar sunarım.

GENEL KURULDA BÜTÇE GÖRÜŞMELERİ

Genel Kurul'daki bütçe görüşmeleri ise 10-25 Aralık tarihleri arasında yapılacak

.Danışma Kurulu bütçe üzerine yapılacak konuşmaların süresini de belirledi. Buna göre, parti grupları ve hükümete Tarım ve Köyişleri ile Milli Eğitim Bakanlıkları bütçeleri için 45'er dakika, Başbakanlık ve diğer bakanlık bütçeleri için 30'ar dakika, Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Yargıtay ve Sayıştay Başkanlıkları, Tapu ve Kadastro, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Devlet Meteoroloji İşleri ve Devlet İstatistik Enstitüsü Genel Müdürlükleri bütçeleri için 15'er dakika, diğer daire bütçeleri için 20'şer dakika süre verilecek.

10 dakika ile sınırlandırılacak olan kişisel konuşmalarda ise bütçenin lehinde, aleyhinde ve üzerinde olmak üzere sırayla ikişer milletvekiline söz verilecek.

Bütçe görüşmelerinin son gününde de siyasi parti gruplarına ve hükümete 45'er dakika, kişisel olarak konuşacak milletvekillerine ise 10'ar dakika süre verilecek.

1993 Mali Yılı Bütçe Kanunu 1 Ocak 1993 günü yürürlüğe girecek.

Plan ve Bütçe Komisyonu'nda Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesini Başkanvekili Yasin Hatipoğlu sundu.

Meclis'in 1993 yılı bütçesi 1 trilyon 637 milyar lira olarak belirlendi

TBMM Başkanvekili Hatipoğlu: "Milletvekilleri, iktidar ve basın parlamentonun itibarını sağlamalı"

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 1993 Mali Yılı Bütçe Tasarısı'nın Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülmesi sırasında bir konuşma yapan TBMM Başkanvekili Yasin Hatipoğlu, parlamentonun itibarının her şeyden önemli olduğunu vurguladı ve milletvekillerini, siyasi partileri ve basını parlamentonun itibarını korumaya çağırdı.

Meclis bütçesi Plan ve Bütçe Komisyonunun 1 Aralık günü oturumunda görüşüldü. Görüşmelere başlanırken TBMM Başkanvekili Yasin Hatipoğlu bir sunuş konuşması yaptı. Konuşmasında geçen yıl 815 milyar 256 milyon lira olan Meclis bütçesinin bu yıl 1 trilyon 637 milyar 759 milyon lira olarak belirlendiğini kaydeden Hatipoğlu, böyle-

ce yüzde 104'lük bir artış sağlandığını açıkladı.

Meclis'in harcamaları ve yatırımları hakkında komisyona bilgi veren Hatipoğlu, Meclis Başkanlığının milletvekillerine vermeyi planladığı hizmetlerden de söz etti. Milletvekillerine en az bir danışman temin etmeyi arzuladıklarını anlatan Hatipoğlu, seçim bölgelerinde milletvekilleri için sekreterleriyle birlikte birer büro oluşturulmasının da son derece yararlı olacağını söyledi. Hatipoğlu, bunun sağlanması halinde milletvekillerinin memur tayini, hasta takibi gibi özel işlerle uğraşmak yerine Meclis'te yasama ve denetime yönelik çalışma yapma olanağı bulacaklarını ifade etti.

Çarşamba ve perşembe

TBMM BÜLTENİ

13

günleri Meclis'e girişlerin kısıtlanması kararının da istendiği gibi uygulanmadığını hatırlatan Yasin Hatipoğlu, "Kapının önüne barikat koymak yerine buraya gelen vatandaşlar niye gelyorlar bunun sebebini araştırıp sorunları mahallinde çözebilirsek ilye hizmet etmiş oluruz" dedi.

İçtüzük çalışmaları

TBMM Başkanvekili Yasin Hatipoğlu daha sonra içtüzük çalışmaları hakkında bilgi verdi. Anayasa Komisyonunun 180 maddelik bir metni esas alarak, değişik kesimlerden gelmiş teklifleri de gözönünde bulundurarak içtüzük çalışmalarını tamamladığını kaydeden Hatipoğlu şunları söyledi:

"Mevcut içtüzük 1961

Anayasasına göre hazırlanmıştır. Çift meclise göre yapılmış olan bu içtüzük bize uymuyor. Yapılan değişiklikle içtüzük öncelikle şimdiki Anayasaya uygun hale getiriliyor. Ayrıca komisyonlarda olduğu gibi tekriri müzakere usulü getiriliyor. Çünkü şimdi Meclis'ten geçen bir kanunda, bir maddede yanlışlık olduğu zaman onu düzeltmek için yeni bir tasarı ya da teklif gerekiyor. Bu usulle yanlışlığın düzeltilmesi mümkün olacaktır. Komisyonlarda kabul edilen içtüzük değişikliği soru müessesesine de işlerlik getiriyor. Artık belli bir süre içinde sözlü soru cevaplandırılmazsa soru sahibine kürsüye çıkıp konuşma imkanı getiriliyor."

Denetim çalışmaları

Bugüne kadar Meclis Başkanlığına 212 tasarı, 224 KHK, 536 kanun teklifi geldiğini, tasarılarından 63'ünün, tekliflerden de 50'sinin kanunlaştığını anlatan Hatipoğlu halen komisyonlarda 75 tasarrının beklediğini kaydetti. Hatipoğlu denetim konusunda da şu bilgiyi verdi:

"538 sözlü soru önergesinin 104'ü, 520 yazılı soru önergesinin 408'i cevaplandırıldı. 24 genel görüşmenin 15'i kabul edildi, 9'u gündemde. 12 Meclis soruşturması önergesinin 4'ü kabul edildi, bir adedi işlemde. 73 Meclis araştırması önergesinin 10 adedi kabul, 2 adedi reddedildi, 59'u ise gündemde. Verilen 13 gensoru önergesinden, 2 gensoru bakanın istifası sebebiyle işleminden kaldırıldı, 10 adedi reddedildi, bir adedi ise beklemektedir."

Parlamento'nun itibarı

Başkanvekilli Hatipoğlu geçen yılki bütçe görüşmelerinde de sık sık parlamentonun itibarı konusunun gün-

Yasin Hatipoğlu

deme getirildiğini hatırlatarak, parlamentonun itibarının her şeyden önemli olduğunu vurguladı. Bunun sağlamanın pek çok yolu olduğunu ancak tek taraflı sağlamanın mümkün olmadığını belirten Hatipoğlu bu konuda öncelikle milletvekillerini dikkatli olmaya çağırdı. Basının da sansasyonel habercilik anlayışını bir yana bırakıp parlamentonun itibarını koruması gerektiğini ifade eden Başkanvekilli, basının parlamentonun olumlu faaliyetlerini de kamuoyuna yansıtması gerektiğini savundu. Hatipoğlu, "Parlamentonun hiç mi olumlu faaliyeti yok? eğer parlamentoya itimadımız varsa, ara rejimlerde sıkıntı çekiyorsak basının da dikkat etmesi lazım" dedi. Hatipoğlu bu konuda siyasi iktidarlara da büyük görev düştüğünü vurguladı.

Konuşmasında geçtiğimiz günlerde bir milletvekilinin bir ya da birkaç emniyet görevlisi tarafından dövüldüğünü de hatırlatan Yasin Hatipoğlu, "Anayasanın 83 üncü maddesi 'Dokunamazsınız' diyor ama bir emniyet mensubu dövüyor. Bu konuya hassasiyet göstermemiz lazım" dedi.

Meclis halka kapanmadı

Milletvekillerinin görüş ve eleştirilerini açıklamalarından

sonra bir kez daha söz alarak soruları ve eleştirileri yanıtlayan Yasin Hatipoğlu, seçmenlerin ve halkın Meclis'e girişine getirilen tedbirleri Meclis'in halka kapandığı şeklinde yorumlamanın yanlış olduğunu anlattı. Hatipoğlu, "O tedbirler halkla Meclis arasına set çekmek niyetiyle alınmış değildir. Sadece milletvekillerimizi daha verimli çalışmaya götürebilmek için zemin hazırlama çabasına matuftur. Eğer parlamentomuz gerçekten verimli bir çalışma yapabilirse, bu hizmet halka hizmet olacaktır" şeklinde konuştu.

TV yayını

Meclis'ten TV yayını yapılmasına ilişkin çalışmalara da değinen Yasin Hatipoğlu, "TV konusundaki çalışmalarımız ciddidir, süratlidir. Zannediyorum ki TRT'nin 3 üncü kanalını kullanma ihtimali var. Ya da Meclis sınırları içinde müstakil bir stüdyo kurulabilir. Bu konu süratle neticelendirilecektir" dedi.

Konuşan milletvekilleri

Meclis bütçesi komisyonunda Sayıştay bütçesi ile birlikte ele alındı. Söz alan milletvekilleri hem Meclis hem de Sayıştay bütçesi ile ilgili görüş ve eleştirilerini dile getirdiler. Komisyonlarda bu bütçeler üzerine söz alan milletvekilleri şunlar:

Necmi Hoşver, Mahmut Öztürk, Selçuk Maruflu, V. Andaç Durak, Halil Demir, Hüseyin Balyalı, M. Haluk Müftüler, Koray Aydın, İbrahim Kumaş, Adnan Kahveci, Halil Çulhaoğlu, Zeki Ergezen, Mustafa Ünal, Abdullah Gül, Ender Karagül, Mehmet Budak, Kamer Genç, Alaettin Kurt, Refaiddin Şahin, Azimet Köylüoğlu, Muharrem Şemsek, Lütfü Esengün, Hüseyin Erdal.

KASIM AYINDA ÇIKAN KANUNLAR

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kanun No: 3842

Kabul Tarihi: 18.11.1992

Bu kanun ile, kimlerin hakimî ret talebinde bulunabileceği ve hakimî ret talebine karar verecek mahkemenin hangileri olduğu, gözetim süresi, sanığın tutuklanması ve tutuklama şekli; sorgu tarzı; maznunun müdafil tayini; mahkemece müdafil tayini; mahkemece tayin edilen müdafilin vazifesinin son bulması; birden fazla sanıkların müdafası, müdafî ücreti; hukukî amme davasını açma vazifesi; delilleri takdir selahiyeti; itiraz olunabilen veya olunamayan mahkeme kararları; temyizî kabul olan veya olmayan hükümler; devlet güvenlik mahkemelerinin hangi suçlarla ilgili davalara bakmakla görevli olduğu hükme bağlanmıştır.

***

Yükseköğretim Kurumlarında İkili Öğretim Yapılması, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun Bazı Maddelerininin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun

Kanun No: 3843

Kabul Tarihi: 19.11.1992

Bu Kanunun amacı;
Yükseköğretim kanunlarında yapılacak ikili öğretimde ikinci öğretimle ilgili hususları düzenlemektir.

***

Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

Kanun No:3844

Kabul Tarihi: 19.11.1992

Bu kanun ile;
12 Şubat 1992 tarihinde Ankara'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Japonya arasında Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunmasına ilişkin Anlaşma'nın onaylanması uygun bulunmuştur.

***

İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun

Kanun No: 3845

Kabul Tarihi: 25.11.1992

Bu kanun ile;
Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1971 yılında Cenevre'de toplanan 56 ncı Konferansında

GENEL KURUL

kabul edilen işletmelerde işçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşme'nin onaylanması uygun bulunmuştur.

***

Hizmet İlişkisine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun

Kanun No: 3846

Kabul Tarihi: 25.11.1992

Bu Kanun ile;

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1982 yılında Cenevre'de yapılan 68 inci Konferansında kabul edilen Hizmet İlişkisine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 Sayılı Sözleşme'nin onaylanması uygun bulunmuştur.

***

Sendika Özgürlüğüne ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına İlişkin 87 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

Kanun No: 3847

Kabul Tarihi: 25.11.1992

Bu kanun ile;

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1948 yılında Sanfransisko'da toplanan 31 inci Konferansında kabul edilen Sendika Özgürlüğüne ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına İlişkin 87 sayılı Sözleşme'nin onaylanması uygun bulunmuştur.

***

Kamu Hizmetinde Örgütlenme Hakkının Korunmasına ve İstihdam Koşullarının Belirlenmesi Yöntemlerine İlişkin 151 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

Kanun No: 3848

Kabul Tarihi: 25.11.1991

Bu Kanun ile;

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1978 yılında Cenevre'de toplanan 64 üncü Konferansında kabul edilen Kamu Hizmetinde Örgütlenme Hakkının Korunmasına ve İstihdam Koşullarının Belirlenmesi Yöntemlerine İlişkin 151 Sayılı Sözleşme'nin onaylanması uygun bulunmuştur.

***

Sanayi İşyerlerine Alınacak Çocukların Asgari Yaş Sınırını Belirleyen 59 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

Kanun No: 3849

Kabul Tarihi: 26.11.1992

Bu kanun ile;

Uluslararası

Çalışma Teşkilatının 23 üncü Genel Konferansı tarafından 22 Haziran 1937 yılında kabul edilen Sanayi İşyerlerine Alınacak Çocukların Asgari Yaş Sınırını Belirleyen 59 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin onaylanması uygun bulunmuştur.

***

İnsan Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Mesleki Eğitim ve Yönlendirmenin Yeri

GENEL KURUL

Hakkında 142 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

Kanun No: 3850

Kabul Tarihi: 26.11.1992

Bu kanun ile;

Uluslararası Çalışma Teşkilatının 60 ıncı Genel Konferansı tarafından 23 Haziran 1975 tarihinde kabul edilen İnsan Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Mesleki Eğitim ve Yönlendiriminin Yerli Hakkında 142 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin onaylanması uygun bulunmuştur.

***

Uluslararası Çalışma Normları Uygulamasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Hakkında 144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

Kanun No: 3851

Kabul Tarihi: 26.11.1992

Bu kanun ile;

Uluslararası Çalışma Teşkilatının 61 inci Genel Konferansı tarafından 21 Haziran 1976 tarihinde kabul edilen Uluslararası Çalışma Normları Uygulamasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Hakkında 144 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi'nin onaylanması uygun bulunmuştur.

***

Terörle Mücadele Kanununun Geçici 9 uncu Maddesine Göre Yapılan Tasarrufları Hakkında Kanun

Kanun No: 3852

Kabul Tarihi: 26.11.1992

Bu Kanun ile;

3713 Sayılı kanun uyarınca ilgili kuruma devir ve intikalleri yapılmış olan taşınır ve taşınmaz mallar ile bu mallardan elde edilen gelirlerin ve nakit mevcutların tamamı, bu devir ve intikallerin yapılmasından önceki malik ve hak sahibi olan İşçi konfederasyonuna ve bağlı sendikalara, ilgili kurumca devir ve tade edilir,

2316 sayılı kanuna göre mahkemece görevlendirilen kayyımın idaresinde bulunan taşınır ve taşınmaz mallar ile bu mallardan elde edilen gelirlerin ve nakit mevcutların tamamı bu kayyımlar tarafından önceki malik ve hak sahibi olan İşçi konfederasyonuna ve bağlı sendikalara devir, teslim ve tade edilir;

hükümlerini kapsamaktadır.

***

Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun

Kanun No: 3853

Kabul Tarihi: 26.11.1992

Bu Kanun ile;

1782 sayılı kanuna göre intibakları yapılarak 1 inci derecenin 4 üncü kademesine yükselttilenler ile emeklilikte yeniden görev alıp bu görevlerinden emekliye ayrılmış olanlara, emeklilik aylıklarının, kıdemli albay ek göstergesi dikkate alınarak düzeltilerek ödenmesi ve bunlardan emekliliğe tabi görevlerde çalışmakta olanlara kıdemli albay ek göstergesinden faydalanma imkanı getirilmektedir.

GÜNDEM DIŞI

5 Kasım 1992
(23. Birleşim)

◆ İzmir Milletvekili **Işın Çelebi**, 1992 yılıyla ilgili açıklanan enflasyon rakamlarının ciddiye alınması gerektiğine, halkın, ekonomik yönden sıkıntı içinde bulunduğuna, Hükümetin vaatlerini yerine getirmedeğine, Türkiye'nin tikanıklıklarının aşılması Türk halkının özlemlerinin yerine getirilmesi için orta vadeli bir reform programına ihtiyaç olduğuna,

◆ Siirt Milletvekili **Zübeyir Aydar**, faili meçhul cinayetlere, HEP'e yöneltilen saldırılara, katledilen parti yönetici ve üyelerine, son günlerde körüklenen ve tımandırılan Türk-Kürt düşmanlığının zararlarına,

◆ İstanbul Milletvekili **Mustafa Baş** da, Çekiç Güç'ün, PKK terör örgütüne malzeme, araç gereç yardımı yaptığı iddialarıyla, her geçen gün ülkemiz için problemler ve sıkıntılar yarattığına, görev süresinin uzatılmaması gerektiğine, Hükümetin bu durum karşısındaki tutumuna ilişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

10 Kasım 1992
(24. Birleşim)

◆ Genel Kurul'da, **Atatürk**'ün ölümünün 54 üncü yıldönümü dolayısıyla aziz ruhu için iki dakikalık saygı duruşunda bulunuldu.

◆ İçel Milletvekili **Aydın Güven Gürkan**, Sayıştay'da boş bulunan üyelükler için, Plan ve Bütçe Komisyonu'nda yapılan seçimlerin, 4677 sayılı Kanunun 5 ve 6 ncı maddelerinin Anayasa Mahkemesi tarafından

iptal edilmiş olması nedeniyle, Anayasaya aykırı olduğu;

◆ Sivas Milletvekili **Musa Demirci**, özellikle fındık, çay, tütün, zeytin, pamuk ve hububat üreticileriyle, besicilik yapanların içinde bulundukları sıkıntıları ve;

◆ İstanbul Milletvekili **İbrahim Gürsoy** da, resmi ideoloji ve Atatürkçülük konularında gündem dışı birer konuşma yaptılar.

11 Kasım 1992
(25. Birleşim)

◆ Türkiye-AT Karma Parlamento Komisyonu Başkanı Aydın Milletvekili **Tunç Bilget**, Avrupa Parlamentosu'nun, Türkiye Cumhuriyetine karşı hasmane bir tavır içinde olduğuna; hiç bir kanıt göstermeden, haksız ve iğrenç saldırılarda bulunduğuna; Hükümeti, güvenlik güçlerini ve Türk Silahlı Kuvvetlerini cinayet işlemekle suçladığına;

◆ Erzurum Milletvekili **Oktay Öztürk** de, TRT dahil, tüm televizyon programlarında Türkçenin dejenere edildiğine; tarihimize, örf, adet, gelenek ve göreneklerimize aykırı yayınlar yapıldığına; bu yayınlarda milli ve manevi değerlerimize küfredildiğine; TRT-INT yayınlarının diğer Türk cumhuriyetlerinde büyük infiale sebep olduğuna ilişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

12 Kasım 1992
(26. Birleşim)

◆ Dışişleri Bakanı **Hikmet Çetin**, Türkiye-AT Ortaklık Konseyinin son toplantısı ve Batı Avrupa Birliğiyle ilişkiler konusunda gündem dışı açıklamada bulundu. ANAP Ankara Milletvekili **M. Vehbi Dinçerler**,

DYP Ankara Milletvekili **Salt Kemal Mımaroğlu**, SHP İzmir Milletvekili **Atilla Mutman**, CHP Ankara Milletvekili **Ali Dinçer**, ve RP Sivas Milletvekili **Abdülhalif Şener** de aynı konuda grupları adına görüşlerini belirttiler.

◆ Dışişleri Bakanı **Hikmet Çetin**, Türkiye-AT Karma Parlamento Komisyonu Eşbaşkanı, Aydın Milletvekili **Tunç Bilget**'in, 25. Birleşimde Avrupa Parlamentosunun, Türkiye Cumhuriyetine karşı hasmane bir tavır içinde olduğu; hiçbir kanıt göstermeden, haksız ve iğrenç saldırılarda bulunduğuna; Hükümeti, güvenlik güçlerini ve Türk Silahlı Kuvvetlerini cinayet işlemekle suçladığı konusunda yaptığı gündem dışı konuşmasına cevap verdi.

18 Kasım 1992
(28. Birleşim)

◆ Kütahya Milletvekili **M. Rauf Ertekin**, KİT'lerde 25 yılını dolduran işçilerle, 30 yılını dolduran memurların resen emekli edilmeleriyle, yasal olmayan, hiçbir haklı gerekçeye dayanmayan, ekonomik pek çok probleme yolaçacak bu uygulamaya bir an önce son verilmesine ilişkin gündem dışı bir konuşma yaptı.

◆ Ankara Milletvekili **İ. Melih Gökçek**'in, Devlet Bakanı **Türkan Akyol**'un Atina'da 'İktidarda Kadın' konulu kongre sırasında basına yaptığı açıklamasında Türk kadınlarını aşağılayıcı ifadeler kullandığına; bunun Refah Partili hanımlar tarafından büyük tepkiyle karşılandığına ilişkin gündem dışı konuşmasına Devlet Bakanı **Türkan Akyol**,

◆ Şanlıurfa Milletvekili **İbrahim Halil Çelik**'in, Türkiye'de damar cerrahisinin gelişmemiş olduğuna, ihtisas tüzü-

GENEL KURUL

günde bu branşın müstakil olarak yer almasına ilişkin gündem dışı konuşmasına da Sağlık Bakanı **Yıldırım Aktuna** cevap verdiler.

24 Kasım 1992 (30. Birleşim)

◆ 24 Kasım Öğretmenler Günü nedeniyle; Başkanın öğretmenliğe, eğitim ve öğretime ilişkin ifadelerinden sonra Milli Eğitim Bakanı **Köksal Toptan**, günün anlamına ve öğretmenliğin ve eğitimin önemine ilişkin bir konuşma yaptı. RP İstanbul Milletvekili **Mukadder Başeğmez**, ANAP Bolu Milletvekili **Avni Akyol**, DYP Zonguldak Milletvekili **Necdet Yazıcı**, SHP Uşak Milletvekili **Ural Köklü** ve CHP Amasya Milletvekili **Haydar Oymak** da, aynı konuda, grupları adına görüşlerini belirttiler.

◆ İstanbul Milletvekilleri **Engin Güner**'in, Almanya'nın Lübeck Kentine bağlı Möln kasabasında, Neo Nazilerin, Türklerin bulundukları evlere saldırımları sonucunda 3 vatandaşımızın ölmesine ve bazılarının da yaralanmasına neden olan olaylara ilişkin gündem dışı konuşmasına Devlet Bakanı **Akın Gönen**,

◆ **Mustafa Baş**'ın, Bosna Hersek için, camilerde temmuz ayında başlattığı yardım kampanyasında toplanan paraların hala yerine ulaşmadığı ve Sırp tarafı tarafından yapılan katliamları önlemek için Hükümetin gerekli tedbirleri almadığına ilişkin gündem dışı konuşmasına da Devlet Bakanı **Orhan Kılıç** cevap verdiler.

25 Kasım 1992 (31. Birleşim)

◆ Ankara Milletvekili **Meilh Gökçek**, Başbakan **Süley-**

man **Demirel**'in basında yer alan bazı mesajlarına; bu şekilde beyanlarından dolayı, RP olarak, Başbakanı protesto ettiklerine; Batının, ahlaksızlık ve islam düşmanlığı getirecek değerlerini istemediklerine;

◆ Trabzon Milletvekili **Fahrettin Kurt** da, Ermenistan'a elektrik enerjisi verilmesinin, Türk cumhuriyetlerinin Türkiye'ye olan saygısını ve güvenini sarsacağına; PKK'ya silah yardımı yaptığı, onu desteklediği, Karabağ'da her gün Türk Müslüman kanı döküldüğü müddetçe, Ermenistan'a dostça yaklaşmanın manasını anlamının mümkün olmadığına; Hükümetin, Türk kamuoyunun düşüncesini de göz önüne alarak konuyu yeniden gözden geçirip, bu tutumundan vazgeçmesine ilişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

◆ Konya Milletvekili **Servet Turgut**'un, **Çekiç Güç**'ün; Türkiye'yi bölmek isteyen örgütlere silah, istihbarat ve lojistik destek sağladığı şeklinde kamuoyunda yaygın bir kanaat olduğuna; insani yardım görevini yapmak için Türkiye'de değil, Kuzey Irak'ta üstlenmesi gerektiğine; sınırlarımız içinde bulunmasını, Türkiye'nin bağımsızlığını zedelediğine ilişkin gündem dışı konuşmasına, Devlet Bakanı **Erman Şahin** cevap verdi.

26 Kasım 1992 (32. Birleşim)

◆ Gümüşhane Milletvekili **Lütfi Doğan**, Almanya'da meydana gelen ve vatandaşlarımızı hedef alan hadiselerle, TRT programlarının milletimize ve memleketimize faydalı hale getirilmesine ve eğitimimizde görülen aksaklıklara;

◆ Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**, KÜMAŞ'ın satılmasına ilişkin gündem dışı birer

konuşma yaptılar.

◆ İstanbul Milletvekili **Halil Orhan Ergüder**'in, kumarhanelere, valilerin ve belediye başkanlarının yasalara uymayarak kumarhane açılmasına izin verdiklerine ve kumarhanelerin toplumumuza verdiği zarara ilişkin konuşmasına, Turizm Bakanı **Abdülkadir Ateş** cevap verdi.

GENSORU

3 Kasım 1992 (21. Birleşim)

◆ Refah Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri Kocaeli Milletvekili **Şevket Kazan** ve Malatya Milletvekili **Oğuzhan Asiltürk**'ün, Ermenistan ile ilişkilerde milli menfaatlara zarar verici bir politika izleyerek Türkiye'nin dış itibarını sarstığı iddiasıyla Başbakan **Süleyman Demirel** Hükümeti hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesinin öngörüşmeleri tamamlandı; yapılan açık oylama sonucunda önergenin gündeme alınmasının kabul edilmediği açıklandı.

10 Kasım 1992 (24. Birleşim)

◆ İçel Milletvekili **Rüştü Kazım Yücelen** ve 30 arkadaşının, beyan ve icraatları ile Devleti zarara uğrattığı ve yaptığı atamalar ile görevini kötüye kullandığı iddiasıyla Sanayi ve Ticaret Bakanı **Mehmet Tahir Köse** hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesinin yapılan görüşmelerden sonra gündeme alınmasının kabul edilmediği açıklandı.

17 Kasım 1992 (27. Birleşim)

GENEL KURUL

◆ Denizli Milletvekili **Hasan Korkmazcan** ve 35 arkadaşının, 1 Kasım 1992 günü yapılan kısmi yerel seçimlerde devlet imkanlarından yararlanarak temel kanunlara aykırı bir şekilde seçmen iradesi üzerinde baskı uyguladıkları iddiasıyla, Başbakan **Süleyman Demirel**, İçişleri Bakanı **İsmet Sezgin**, Ulaştırma Bakanı **Yaşar Topçu** ve Devlet Bakanı **Orhan Kılıçcıoğlu** hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesinin gündeme alınıp alınmamasına dair görüşmeler tamamlandı; yapılan oylama sonucunda, önerenin gündeme alınmasının kabul edilmediği açıklandı.

GENEL GÖRÜŞME

**3 Kasım 1992
(21. Birleşim)**

◆ Erzurum Milletvekili **Rıza Müftüoğlu** ve 11 arkadaşının, yurt dışındaki işçilerimizin ve diğer vatandaşlarımızın sorunlarını tesbit etmek ve gerekli çözüm yollarını bulmak amacıyla açılması kabul edilen genel görüşme tamamlandı.

**4 Kasım 1992
(22. Birleşim)**

◆ Trabzon Milletvekili **Kemalettin Göktaş** ve 21 arkadaşının, Sarp Sınır Kapısının açılmasından sonra Karadeniz Bölgesi ve çevre illerde meydana gelen ticari ve sosyal olumsuzlukları araştırmak ve alınacak tedbirleri tesbit etmek amacıyla bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergesinin yapılan öngörüşmelerden sonra kabul edildiği ve görüşme gününün

Danışma Kurulunca tespit edileceği açıklandı.

**11 Kasım 1992
(25. Birleşim)**

◆ Trabzon Milletvekili **Kemalettin Göktaş** ve 21 arkadaşının, Sarp Sınır Kapısının açılmasından sonra Karadeniz ve çevre illerde meydana gelen ticari ve sosyal olumsuzlukları araştırmak ve alınacak tedbirleri tespit etmek amacıyla açılması kabul edilen genel görüşme tamamlandı.

KARAR

**3 Kasım 1992
(21. Birleşim)**

◆ Irkçılık ve yabancı düşmanlığına karşı en etkili mücadelenin tüm ülkelerin işbirliği ve kararlılığına bağlı olduğuna, TBMM olarak, Batı avrupa ülkelerinin ve tüm uluslararası kuruluşların, gelişen ırkçılık ve yabancı düşmanlığıyla Paris Şartı çerçevesinde kararlı biçimde mücadeleye çağırılmasına, durumun Türk ve dünya kamuoyuna duyurulmasına ilişkin, Grup Başkanvekilleri ve MÇP yetkililerinin taleplerini havi metin Genel Kurulun bilgisine sunuldu. Başkanlıkça gereğinin yapılacağı açıklandı.

**11 Kasım 1992
(25. Birleşim)**

◆ TBMM'nin 26.6.1992 tarihli ve 179 sayılı kararı ile 19.7.1992 günü saat 17.00'den itibaren 4 ay süre ile uzatılması onaylanan Batman, Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Hakkari, Mardin, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van illerinde devam eden olağanüstü halin 19.11.1992 günü saat

17.00'den geçerli olmak üzere 4 ay süre ile uzatılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi, yapılan görüşmelerden sonra kabul edildi.

SORU

**18 Kasım 1992
(28. Birleşim)**

◆ Afyon Milletvekili **Gaffar Yakın**'ın, bazı aşılardan karaborsaya düştüğü iddiasına ilişkin sorusuna Sağlık Bakanı **Yıldırım Aktuna**,

◆ Artvin Milletvekili **Süleyman Hatinoğlu**'nun, Hopa Limanına ilişkin sorusuna Ulaştırma Bakanı **Yaşar Topçu**,

◆ Kahramanmaraş Milletvekili **Ahmet Dökülmez**'in, Kahramanmaraş Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü'nün Adana Bölge Müdürlüğünden Malatya Bölge Müdürlüğüne bağlanması nedeniyle ilişkin sorusuna,

◆ Afyon Milletvekili **Halil İbrahim Özsoy**'un, Afyon İli Şuhut İlçe Belediyesinde yolsuzluklar yapıldığı iddiasına ilişkin sorusuna,

◆ İstanbul Milletvekili **Halit Dumankaya**'nın, boşaltılarak başka cezaevlerine gönderilen Eskişehir Cezaevi mahkumlarından 5 mahkumun kaçtığı iddiasına ilişkin sorusuna Devlet Bakanı **Akın Gonen** cevap verdi.

◆ Giresun Milletvekili **Rasim Zalgoğlu**'nun, Giresun ilinin Espiye ilçesi Ericek ve Avluca köy yollarına ilişkin sorusuna Sanayi ve Teknoloji Bakanını **Mehmet Tahir Köse**,

◆ Ankara Milletvekili **Baki Tuğ**'un Turban tesislerinde 1.1.1988 tarihinden bugüne kadar kalan Bakanlar Kurulu üyeleri ile yakınlarına ilişkin sorusuna da Devlet Bakanı **Orhan Kılıçcıoğlu** cevap verdiler.

Kasım ayında TBMM Başkanlığına gelen tasarı, teklif ve önergeler

TASARI

* Kaçakçılığın Men ve Takibi-ne Dair Kanuna Göre Kaçak ve Kaçak Zannı ile Tutulan Her Çeşit Eşya, Alet ve Taşıma Vasıtalarının Tasviyesi Hakkında Kanun Tasarısı (Plan ve Bütçe Komisyonuna)

* Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı (Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

* Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkmenistan Hükümeti Arasında Askeri Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Milli Savunma ve Dışişleri Komisyonlarına)

* Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı (Adalet Komisyonuna)

* Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Tarım ve Orman ve Köyşleri ve Dışişleri komisyonlarına)

* Açık Semalar Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Tasarısı (Dışişleri Komisyonuna)

* 3146 Sayılı Kanunun Bazı Maddeleri İle 190 Sayılı Kanun Hükümünde Kararnamenin eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına)

* Türkiye Cumhuriyeti ile Litvanya Cumhuriyeti Arasında Ekonomik ve Ticari İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

* Sigortacılık Faaliyetlerinin Düzenlenmesi ve Murakabesi Hakkında Kanun Tasarısı (Adalet ve Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret ve

Plan ve Bütçe Komisyonlarına)

* Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin Kanunda Değişiklik Yapılması ve 2477 Sayılı Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Tasarısı (Anayasa Komisyonuna)

* Bazı Kanun ve Kanun Hükümünde Karamamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (Anayasa Komisyonuna)

* İki İl ve Beş İlçenin Adının Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı (İçişleri Komisyonuna)

* 4792 Sayılı Kanun İle 190 Sayılı Kanun Hükümünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

* Türkiye Cumhuriyeti ile Venezuella Cumhuriyeti Arasında Kültürel, Eğitsel ve Bilimsel İşbirliği Temel Anlaşması ve ek Mektuplarının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Milli Eğitim ve Dışişleri komisyonlarına)

* Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Eğitim İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Milli Savunma ve Dışişleri Komisyonlarına)

* Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonuna)

* Tehlikeli Atıkların Sınırlatması Taşınımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Çevre ve Dışişleri Komisyonlarına)

TEKLİF

* Şımak Milletvekili Orhan Doğan'ın, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununa Ek Geçici Maddeler Eklen

mesi hakkında Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna)

* Çorum Milletvekili Cemal Şahin'in, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanunun Geçici 2 nci Maddesinin 3 üncü Fıkrasının (b) Bendinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (Adalet Komisyonuna)

* Sivas Milletvekili Azimet Köylüoğlu'nun, Toptancı Hallerinin İşleyişinin Yeniden Düzenlenmesi Hakkında 80 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yasa Teklifi (İçişleri Komisyonuna)

* Adana Milletvekili Ahmet Şenal'in, Bir İlçe ve Bir İl Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına)

* Bolu Milletvekili Abbas İnceayan ve 4 Arkadaşının 3.11.1980 Tarihli ve 2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun Bir Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna)

* Konya Milletvekili Mehmet Keçeciler ve 5 Arkadaşının 3.11.1980 Tarihli ve 2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna 2 Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına)

* Bolu Milletvekili Ayni Akyol ve 5 Arkadaşının, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununa Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (Milli Eğitim Komisyonuna)

* Kocaeli Milletvekili H. İbrahim Artvinli'nin Turizmi Teşvik Kanununun 19 uncu Maddesinin (b) Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna)

* Aksaray Milletvekili Mahmut Öztürk'ün Aksaray İline Bağlı 6 Yeni İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

* Şımak Milletvekili Orhan Doğan'ın 657 Sayılı Devlet Memurları

Yasasının 1897 Sayılı Yasa İle Değişik 36 ncı Maddesinin "Ortak Hükümler" Kısımının (A) Bendinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna)

* İzmir Milletvekili **Halil Çulhaoğlu**'nun 2985 Sayılı Toplu Konut Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna)

* İzmir Milletvekili **Veli Aksoy**'un 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Yasası Ek 5 inci Maddesine Bir Bend Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonuna)

* Bursa Milletvekili **Turhan Tayan**'ın, İmar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna)

* Ankara Milletvekili **Uluç Gürkan** ve Edirne Milletvekili **Hasan Basri Eler**'in Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına)

* Çorum Milletvekili **Muharrem Şemsek** ve 10 Arkadaşının, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Milli Eğitim Komisyonuna)

* Antalya Milletvekili **Deniz Baykal** ve 20 Arkadaşının, 2972 Sayılı Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (Anayasa ve İçişleri Komisyonlarına)

* Çorum Milletvekili **Cemal Şahin**'in, Hakimler ve Savcılarla İlgili Bazı Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun Teklifi (Adalet Komisyonuna)

* Sivas Milletvekili **Azmet Köylüoğlu**'nun, Yürürlükteki Kanunların Para Cezalarının Fiyat Endekslerine Bağlanarak Etkinleştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (Adalet Komisyonuna)

* Çorum Milletvekili **Muharrem Şemsek** ve 3 Arkadaşının, TBMM İçtüzüğü'nün Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair İçtüzük Teklifi (Anayasa Komisyonuna)

* İzmir Milletvekili **Veli Aksoy**'un, 2829 Sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkındaki Kanuna 3 Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (Sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonuna)

* İzmir Milletvekili **Veli Ak-**

soy'un, 5434 Sayılı TC Emekli Sandığı Kanununun 32 ncı Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Yasa Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna)

* Samsun Milletvekili **İhsan Saraçlar** ve 3 Arkadaşının TBMM İçtüzüğü Teklifi (Anayasa Komisyonuna)

* Sinop Milletvekili **Kadir Bozkurt**'un, Sinop İlinde Güzelkent Adıyla Bir İlçe Kurulmasına İlişkin Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

* Edirne Milletvekili **Hasan Basri Eler** ve 19 Arkadaşının 926 Sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa Ek Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (Milli Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

* Bolu Milletvekili **Necmi Hoşver** ve **Nazmi Çiloğlu**'nun İki İlçe ve Bir İl Kurulmasına İlişkin Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

* İzmir Milletvekili **Veli Aksoy**'un Devlet Memurları Kanununun 418 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 10 uncu Maddesiyle 433 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Değişik 4 Sayılı Makam Tazminat Cetveline Bir Bent Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna)

* İstanbul Milletvekili **Ercan Karakaş**'ın, 14.6.1973 Tarih ve 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 11 inci Maddesinin Başlığının Değiştirilmesi ve Aynı Maddeye Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (Milli eğitim Komisyonuna)

* Sivas Milletvekili **Azmet Köylüoğlu**'nun, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 206 ncı Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Adalet Komisyonuna)

* Ankara Milletvekili **Mehmet Kerimoğlu**'nun, 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun 5 inci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna)

* Bolu Milletvekili **Necmi Hoşver** ve 69 Arkadaşının, Terörle Mücadele Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri Komisyonuna)

* Erzurum Milletvekili **İsmail Köse** ve 14 Arkadaşının, Güvenlik Şeref Madalyası ve Güvenlik Üstün Hizmet Madalyası Kanunun Teklifi (İçişleri Komisyonuna)

* İzmir Milletvekili **Veli Aksoy**'un, Türk Ceza Kanununun 453 üncü Maddesinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi (Adalet Komisyonuna)

* Erzurum Milletvekili **İsmail Köse**'nin, Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Karamamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına ve aynı Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesine İlişkin Kanun Teklifi (Milli Eğitim ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına)

* Balıkesir Milletvekili **Melih Pabuççuoğlu** ile Bursa Milletvekili **Yılmaz Ovalı**'nın, 1412 Sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (Adalet Komisyonuna)

* Bingöl Milletvekili **Haydar Baylaz** ve 9 Arkadaşının, Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına)

* İzmir Milletvekili **İşıl Saygın**'ın, Memurlar ile Diğer Kamu Görevlilerinin Sicil Affı Hakkında Kanun Teklifi (Adalet Komisyonuna)

* Van Milletvekili **Mustafa Kaçmaz**'ın, Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi (Milli Eğitim ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına)

* Kahramanmaraş Milletvekili **Ahmet Dökülmez** ve 20 Arkadaşının 14.6.1934 Tarih ve 2510 Sayılı İskan Kanununun Ek 10 uncu Maddesine Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna)

* Karaman Milletvekili **Zeki Ünal** ve 19 Arkadaşının, Yeşildere Adıyla Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonlarına)

* Ankara Milletvekili **A. Baki Tuğ** İzmir Milletvekili **Nevzat Çobanoğlu**'nun, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununa Bir Ek Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (Milli Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

* Kahramanmaraş Milletvekili **Ahmet Dökülmez** ve 25 Arkadaşının Kahramanmaraş İli Merkezinde Aslanbey ve Kurtuluş Adıyla İki İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri

ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin** ve 12 Arkadaşının, Yurtdışında Bulunan Türk Vatandaşlarının Yurtdışında Geçen Sürelerinin Sosyal Güvenlikleri Bakımından Değerlendirilmesi Hakkında Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (sağlık ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

* Uşak Milletvekili **Ural Köklü** ve 4 Arkadaşının 4.11.1981 Tarih ve 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (Milli Eğitim Komisyonuna)

* Bitlis Milletvekili **E. Safder Gaydalı** ve Van Milletvekili **Şerif Bedirhanoglu**'nun 3.11.1980 Tarih ve 2330 Sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna İki Geçici Madde Eklenmesine Dair Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

* Erzurum Milletvekili **İsmail Köse**'nin, Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı Hakkında Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna)

* Manisa Milletvekili **Tevfik Diker**'in, Kooperatifler Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Sanayi ve Teknoloji ve Ticaret Komisyonuna)

* Kahramanmaraş Milletvekili **Hasan Dikici** ve 21 Arkadaşının, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 418 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna)

* Kahramanmaraş Milletvekili **Hasan Dikici** ve 22 Arkadaşının, Sivil Savunma Hizmetler Birimi Kurulmasına Dair Kanun Teklifi (Adalet ve İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

* Zonguldak Milletvekili **Ali Uzun** ve 2 Arkadaşının, 15.5.1959 Tarih ve 7269 Sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna)

* DYP Grup Başkanvekilleri **Turhan Tayan** ve **Bekir Sami Daçe** ile SHP Grup Başkanvekili **Ercan Karakaş** ve 180 arkadaşının, 2709 Sayılı TC Anayasasının 76 ncı, 68 inci, 69

uncu, 76 ncı ve 133 üncü Maddelerinin Değiştirilmesi İle İlgili Kanun Teklifi (Anayasa Komisyonuna)

* DYP Grup Başkanvekilleri **Turhan Tayan** ve **Bekir Sami Daçe** ile SHP Grup Başkanvekili **Ercan Karakaş** ve 179 Arkadaşının, 2709 Sayılı TC Anayasasının 133 üncü Maddesinin Değiştirilmesi İle İlgili Kanun Teklifi (Anayasa Komisyonuna)

SÖZLÜ SORU

* Trabzon Milletvekili **Kemallettin Göktaş**'ın, 30 Ekim 1992'de İstanbul'da yapılacak olan Türk Cumhuriyetleri toplantısına KKTC'nin davet edilmemesinin nedenine ilişkin Dışişleri Bakanından sözlü soru önergesi.

* Trabzon Milletvekili **Kemallettin Göktaş**'ın, SSK Genel Müdür Muavininin SHP'nin İstanbul balosu için müteahhitlere bilet sattığı iddialarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **M. Rauf Ertekin**'in, KİT'lerde çalışan 30 fiili hizmet yılı doldurmuş olanların resen emekliye sevk edildikleri şeklinde basında çıkan haberlere ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi.

* Afyon Milletvekili **Gaffar Yakin**'in, 16 Ekim 1992'de Abdi İpekçi Spor Salonunda yapılan memur imtihanında usulsüzlük yapıldığı iddialarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi.

* Trabzon Milletvekili **A. Kemal Başaran**'ın, bir gazetede yer alan "Yolsuzluk Bakanlığında Yolsuzluk" başlıklı haberde ortaya atılan iddialara ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi.

* Sivas Milletvekili **Abdüllatif Şener**'in, Sivas'ın kırsal kalkınma projesi kapsamına alınıp alınmayacağına ilişkin Tarım ve Köy İşleri Bakanından sözlü soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Kütahya'nın kalkınmada öncelikli iller kapsamına alınıp alınmayacağına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi.

* Kocaeli Milletvekili **Şevket Kazan**'ın, Bağ-Kur'lulara 1992 Ocak ayında verilmesi vaadedilen yakacak zammına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Du-**

mankaya'nın, 4.10.1992 Tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Para Kredi Koordinasyon Kurulu Tebliğine ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Dumankaya**'nın, basında yer alan "Neriman hanımın ruhu Demirel'i izliyor" başlıklı habere ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Gurhan Çelebican**'ın, İstanbul Sarıyer Rumeli Fenerinde yapılmakta olan Sağlık Ocağına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Gurhan Çelebican**'ın, Sarıyer-Reşitpaşa Mahallesinde yapımı tamamlanan Sağlık Ocağına ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Gurhan Çelebican**'ın, Sarıyer-Garipçe Köyüne balıkçı barınağı yapılıp yapılmayacağına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Gurhan Çelebican**'ın, Sarıyer-Rumeli Feneri Köyü Barınağının tamirat ihtiyacına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi.

* Kahramanmaraş Milletvekili **Ahmet Dökülmez**'in, Ankara Gümrükler Müdürlüğü satış mağazasında bekçi olarak görev yaptığı sırada ölen bir şahsın ölüm nedenine ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi.

* Bayburt Milletvekili **Bahattin Elçi**'nin, NATO'nun yeni statüsüne ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi.

* Bayburt Milletvekili **Bahattin Elçi**'nin "Barış Suyu Projesi"ne ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi.

* Bayburt Milletvekili **Bahattin Elçi**'nin, İzmir'de faaliyette bulunan "İnsan Kaynağını geliştirme Vakfı" ve "İzmir Aile Planlaması Hizmet Bürosuna" ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi.

* Bayburt Milletvekili **Bahattin Elçi**'nin, "Avrasya Projesi"ne ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Engin Güner**'in, Üsküp'te Türkçe olarak yayınlanan bir gazetenin aboneliğinin iptal edildiği iddiasına ilişkin Kültür Bakanından sözlü soru önergesi.

* Bayburt Milletvekili **Bahattin Elçi**'nin, seks shoplarda satılan

cinsel gereçlerin ithaline sağlık malzemeleri adı altında izin verildiğine ilişkin iddialar konusunda Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi.

* Afyon Milletvekili **Gaffar Yakın**'ın, Geliştirme ve Destekleme Fonu'ndan Isparta ve Afyon belediyelerine ayrılan paylara ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi.

* Bayburt Milletvekili **Bahattin Elçi**'nin Atina'da yapılan bir toplantıda kullandığı iddia edilen bir beyanına ilişkin Devlet Bakanından sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Duman**kaya'nın, TMO Işıkkent Ajans Müdürünün haksız olarak açılan soruşturma yüzünden intihar ettiği iddiasına ve olayın sorumlularına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Duman**kaya'nın, 16 Ekim 1992'de Abdi İpekçi Spor Salonunda yapılan imtihanla ilgili bazı iddialara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Duman**kaya'nın, Tekel'e ait şişe ve etiketlerin piyasaya satıldığı iddiasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Duman**kaya'nın yerel seçimlere ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Duman**kaya'nın, bazı seçimbölgelerinde telefon dağıtıldığı iddiasına ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Duman**kaya'nın "Çekiç Güç" olarak bilinen birliklerin amacını aştığı iddiasına ilişkin Milli Savunma Bakanından sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Duman**kaya'nın, buğday ürününün ithalat ve ihracatı ile rekoltesine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Duman**kaya'nın, dinlenme tesisi olarak Gümüşdüz sahillerinde bir otel satın alındığı iddiasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Duman**kaya'nın, İzmir Narlıdere'de atılan köprü kavşak temelinin söküldüğü iddiasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru

önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Duman**kaya'nın, Malatya TEK Müessesse Müdürünün misafirhane olarak kullanılan bir binayı villaya çevirdiği iddiasına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Duman**kaya'nın, Paşakapısı Cezaevinin çevreyi rahatsız ettiği iddiasına ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi.

* Giresun Milletvekili **Rasim Zaimoğlu**'nun, birliklerin üreticilere olan borçlarına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Duman**kaya'nın, Antalya film Festivali'nin miting nedeniyle iptal edildiği iddiasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi.

* Aydın Milletvekili **Yüksel Yalova**'nın, Tarış'ın yönetim yapısına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi.

* Aydın Milletvekili **Yüksel Yalova**'nın, Aydın Tekstil'e ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi.

* Aydın Milletvekili **Yüksel Yalova**'nın, Tarış'e atanan yeni Genel Müdür hakkındaki iddialara ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından sözlü soru önergesi.

* Bingöl Milletvekili **Hüsamettin Korkutata**'nın, Bingöl PTT Başmüdürlüğüne alınan geçici işçilere ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi.

* Bingöl Milletvekili **Hüsamettin Korkutata**'nın, Bingöl Sağlık Müdürlüğü tarafından yapılan bir sınavla ilişkin Sağlık Bakanından sözlü soru önergesi.

* Kahramanmaraş Milletvekili **Ahmet Dökülmöz**'ün, Kahramanmaraş'ın TRT'nin hava tahmin raporlarında yeteri kadar yer almadığı iddiasına ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi.

* Ankara Milletvekili **M. Tınaz Tiltiz**'in, kumarhanelere kartlı giriş uygulamasına ilişkin Turizm Bakanından sözlü soru önergesi.

* Erzurum Milletvekili **Lütfü Esengün**'ün, kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan personelin kılık ve kıyafet yönetmeliğine ilişkin Başbakan'dan sözlü soru önergesi.

YAZILI SORU

* Şırnak Milletvekili **Orhan Doğan**'ın, Şırnak-Cizre'deki akli dengesi bozuk bir vatandaşın öldürüldüğü iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Aydın Milletvekili **Cengiz Altınkaya**'nın, otoyol müteahhitlerine 1992 yılı içinde yapılan hakediş ve fiyat farkları ödemelerine ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından yazılı soru önergesi.

* Aydın Milletvekili **Cengiz Altınkaya**'nın, bazı yollarda meydana gelen trafik kazalarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Mustafa Baş**'ın, Bosna-Hersek için Diyanet İşleri Başkanlığı'nca açılacak yardım kampanyasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **M. Rauf Ertekin**'in, 1992-1993 genel Bütçe ve fonlardan Kütahya ili için planlanan harcamalara ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **M. Rauf Ertekin**'in, süt üreticilerinin sorunlarına ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **M. Rauf Ertekin**'in, Kütahya Gümüşdağı eteklerinde yapılan TV verici istasyonuna ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Mustafa Kalemli**'nin, görevden alınan Kırklareli valisine ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Mustafa Kalemli**'nin, polis memurlarının özlük haklarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Diyarbakır Milletvekili **Leyla Zana**'nın, güvenlik kuvvetlerince öldürülen iki bayan PKK'ının bir televizyonda çıplak olarak resimlerinin teşhir edildiği iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Diyarbakır Milletvekili **Leyla Zana**'nın, güvenlik güçlerince Diyarbakır-Hani-Kaledibi Köyünde yapılan operasyonda masum vatandaşların öldürüldüğü iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Adnan Kahveci**'nin, İstanbul Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğünde görevden alınan bazı yöneticilere ilişkin Tarım ve Köy-

işleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Seyit Ömer Termik Santrali ve Emet-Kolemanit İşletmelerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Kütahya 2. Türk Çini ve Seramik Kongresi ve İl Kütüphanesine ilişkin Kültür Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Kütahya-Tavşanlı SSK Hastanesinin personel ihtiyacına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Kütahya-Tavşanlı Devlet Hastanesinin hekim ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kocaeli Milletvekili **Şevket Kazan**'ın, Bağ-Kur'lulara 1992 Ocak ayında verilmesi vaadedilen yakacak zammına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Adnan Kahveci**'nin, Çay-Kur'a alındığı iddia edilen geçici işçilere ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Mehmet Sevigen**'in, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde uygulanan tütün destekleme alımlarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Antalya Milletvekili **Faik Altun**'un, 4.10.1992 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan Para Kredi Koordinasyon Kurulu kararına ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi.

* Konya Milletvekili **Mehmet Keçeciler**'in, ücretlerin enflasyona endeksli bir sisteme bağlanması konusundaki çalışmalara ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi.

* İzmir Milletvekili **Veli Aksoy**'un, bakanlıkça davet usulüyle yapılan ihalelerle ilgili olarak basında çıkan iddialara ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından yazılı soru önergesi.

* Aksaray Milletvekili **İsmet Gür**'ün, polis memurlarına devamlılık tazminatının ne zaman verileceğine ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Afyon Milletvekili **H. İbrahim Özsoy**'un, Afyon-İhsaniye ilçesi

Bayramaliler Köyünde yapılacak olan gölete ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Bitlis Milletvekili **Zeki Ergezen**'in, 1980 yılından 15.10.1992'ye kadar Diyanet İşleri Başkanlığınca toplanan yardımlara ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kahramanmaraş Milletvekili **Ahmet Dökülmöz**'ün, geçici görevle Şereflikoçhisar'da görevlendirilen trafik polislerinin sorunlarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kahramanmaraş Milletvekili **Ahmet Dökülmöz**'ün, Ankara Gümrükler Müdürlüğü satış mağazasında meydana gelen ölüm olayına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kahramanmaraş Milletvekili **Hasan Dikici**'nin, Bakanlığ'da döneminde meydana gelen terör olaylarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* İzmir Milletvekili **Timur Demir**'in, İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından Makedonya'dan ithal edilen otobüslere ilişkin Başbakan'dan, Sanayi ve Ticaret Bakanından, Dışişleri Bakanından, Bayındırlık ve İskan Bakanından ve Devlet Bakanından ayrı ayrı yazılı soru önermeleri.

* İzmir Milletvekili **Timur Demir**'in, Ankara ve İzmir'de belediyelere ait ithal otobüslerin plakasız olarak trafiğe çıktıkları iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Nevşehir Milletvekili **Mehmet Elkatmış**'ın, İstanbul İli Bahçelievler İlçesi Yenibosna'da yaptırılmış olan cami hakkındaki iddialara ve halkın yaptırdığı imam hatip okullarının açılmamasının nedenine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Kahramanmaraş Milletvekili **Ahmet Dökülmöz**'ün, Kahramanmaraş Süleymanlı Köyü sulama kanalı ve Kışla Obası içme suyu şebekesine ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Konya Milletvekili **Mustafa Ünal**'ın, Avcılar'dan geçen çevre yolu üzerinde temeli atılan üst geçide ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi.

* Batman Milletvekili **Nizamettin Toğuç**'un, Doğu ve Güneydoğu'da gözetlince alındıktan sonra öldüğü iddia edilen vatandaşlara ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Ankara Milletvekili **Salman**

Kaya'nın, Musa Anker cinayetiyle ilgili iddialara ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Adnan Kahveci**'nin, TESTAŞ'ta işten çıkarılan bir grup işçiye ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Yusuf Pamuk**'un, SSK Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Başkanlığı Müfettiş Yardımcılığı imtihanı hakkındaki iddialara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından yazılı soru önergesi.

* Sakarya Milletvekili **Mustafa Kılıçaslan**'ın, iş müfettiş yardımcılığı imtihanı hakkında basında çıkan haber ve iddialara ilişkin Devlet Bakan'ı ve Başbakan Yardımcısından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Engin Güner**'in, İzmir Büyükşehir Belediyesi-since yapılan otobüs alımı ihalesine ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Eskişehir Milletvekili **Mustafa Balcılar**'ın, müşterek karamame ile atanan bakanlık personeline ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından yazılı soru önergesi.

* Sakarya Milletvekili **Mustafa Kılıçaslan**'ın, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı temsilcisi olarak SSK Yönetim Kurulu üyeliğine atanan bir şahsa ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi.

* Afyon Milletvekili **Gaffar Yakın**'ın, tüm bakanlıklarda 20 Kasım 1991 tarihinden bugüne kadar üçlü kararname ile atanan yöneticilere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Afyon Milletvekili **Gaffar Yakın**'ın, 20 Kasım 1991 tarihinden bugüne kadar verilen teşviklere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Afyon Milletvekili **Gaffar Yakın**'ın, 20 Kasım 1991'den bugüne kadar KİT Yönetim kurullarına atanan şahıslara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Afyon Milletvekili **Gaffar Yakın**'ın, tüm bakanlıklara 1992 yılında alınan geçici işçilere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Giresun Milletvekili **Rasim Zalmoglu**'nun, Yüksek Planlama Kurulu Geliştirme ve Destekleme fonundan belediyelere ayrılan kaynaklara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Giresun Milletvekili **Rasim Zaimoğlu**'nun, Giresun ilinin öncelikli iller kapsamına ne zaman alınacağına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Nevşehir Milletvekili **Mehmet Elkatmış**'ın, kamu konutlarında oturan personelden alınması düşünlülen yakıt parasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Adnan Kahveci**'nin, Hazinece desteklenen bazı ürünlere ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Adnan Kahveci**'nin, TCDD ve Şehir Hatları İşletmesine ilişkin Ulaştırma Bakanından yazılı soru önergesi.

* Şımak Milletvekili **Selim Sadağ**'ın, 7.11.1992'de Cizre'de meydana gelen ve bazı vatandaşların ölümü ile sonuçlanan olaylara ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Ankara Milletvekili **Salman Kaya**'nın, 9 Ekim 1992'de İstanbul Acıbadem'de gözaltına alınan bir şahsa ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Ankara Milletvekili **Yücel Seçkiner**'in, Başbakanın Şereflikoçhisar'ı il yapma vaadini ne zaman gerçekleştireceğine ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Çorum Milletvekili **Muharem Şemsek**'in, Çorum ilinde hava kirliliği sorununa ilişkin Çevre Bakanından yazılı soru önergesi.

* Konya Milletvekili **Mehmet Keçeciler**'in, kamu kuruluşlarına personel alımının merkezi sınav sistemiyle yapılacağı şeklinde bir gazete'de yer alan beyanına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Adnan Kahveci**'nin Para Kredi ve Koordinasyon Kurulunun bazı firmalara ekstra prim ödenmesini öngören kararına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Adnan Kahveci**'nin, akaryakıt sektöründe sahtecilik ve kaçakçılığın arttığı iddialarına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Adnan Kahveci**'nin, demir çelik ihracatını teşvik amacıyla verilen sübvansiyonlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Adnan Kahveci**'nin, Hükümete girdikten bu yana yapılan icraatlara ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **H. Orhan Ergüder**'in, kumarhanelere ilişkin Turizm Bakanından ve Maliye ve Gümrük Bakanından yazılı soru önermeleri.

* İstanbul Milletvekili **H. Orhan Ergüder**'in, küçük esnafın üzerinde aşırı vergi yükü olduğu iddiasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **H. Orhan Ergüder**'in, ayakkabıcılık işkolundaki sağlıksız çalışma koşullarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **H. Orhan Ergüder**'in, bazı basın organlarında yer alan ekonomik durum hakkındaki iddialara ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Kütahya ilinin sondaj makinası ihtiyacına ilişkin Tarım ve Köy İşleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Kütahya iline gümrük müdürlüğünün ne zaman kurulacağına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Gemlik Amonyak Tesisine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Tavşanlı'da bir Anadolu İmam Hatip Lisesi kurulup kurulmayacağına ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 20 adet ilkökul ihalelerine ilişkin Milli Eğitim Bakanından yazılı soru önergesi.

* Sakarya Milletvekili **Cevat Ayhan**'ın, Sakarya-Pamukova Eskiyayla Köyü içme suyu projesine ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi.

* Hatay Milletvekili **Fuat Çay**'ın, askeri ateşelere gönderilen avans ve kredilerin özel hesaplarda tutulduğu iddiasına ilişkin Milli Savunma Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kayseri Milletvekili **Şaban Bayrak**'ın, Tomarza ilçesinde bir kültür sitesi kurulup kurulmayacağına ilişkin

kin Kültür Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kayseri Milletvekili **Şaban Bayrak**'ın, Tomarza ilçe Sağlık Ocağı'nın devlet hastanesine çevrilip çevrilmeyeceğine ilişkin Sağlık Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kayseri Milletvekili **Şaban Bayrak**'ın, Tomarza ilçesine kapalı spor salonu kurulup kurulmayacağına ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi.

* Afyon Milletvekili **Gaffar Yakin**'in, Bakanlığa bağlı birliklerin yönetim kurullarına atanan kişilere ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi.

* Afyon Milletvekili **Gaffar Yakin**'in, belediyelerin İller Bankası'na olan borçlarının tahkimine ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kahramanmaraş Milletvekili **Ahmet Dökülmez**'in, Türkoğlu- Dederler Köyü Kuvacık mevkiindeki su tahliye kanalının temizlenmesine ve köy yoluna ilişkin Tarım ve Köy İşleri Bakanından yazılı soru önermeleri.

* Kahramanmaraş Milletvekili **Ahmet Dökülmez**'in, Kahramanmaraş'ın bazı merkez köylerinin yollarına ilişkin Tarım ve Köy İşleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Adnan Kahveci**'nin, ithalattan men cezası verilen bazı firmalara ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Adnan Kahveci**'nin, İstanbul'da sahil dolgu alanlarının belediyelerce farklı amaçlar için kullanıldığı iddiasına ilişkin Maliye ve Gümrük Bakanı ile İçişleri Bakanından yazılı soru önermeleri.

* İstanbul Milletvekili **Adnan Kahveci**'nin, "Tahkim" yasası ile belediyelerin silinen borçlarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Adnan Kahveci**'nin, KİT'lerin ekonomimiz üzerindeki etkilerine ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kocaeli Milletvekili **Şevket Kazan**'ın, bir muavin konsolosun Amerikan vatandaşı olduğu iddiasına ilişkin Dışişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Artvin Milletvekili **Süleyman Hatinoğlu**'nun, tahsis edilen kadrolara yeteri kadar personel alınmadığı iddiasına ilişkin Sağlık Bakanından ya-

zılı soru önergesi.

* Artvin Milletvekili **Süleyman Hatinoğlu**'nun, Bakanlığa tahsis edilen ziraat mühendisi ve veteriner kadrolarına ilişkin Tarım ve Köyşleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Mardin Milletvekili **Mehmet Sincar**'ın, Mardin Dargeçit ilçesi İz-bırak köyünde bir vatandaşın güvenlik güçlerince öldürüldüğü iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi.

* Diyarbakır Milletvekili **Sedat Yurtdaş**'ın 20.11.1992 tarihli günlük bir gazetede yayınlanan Cumhurbaşkanının demecine ve Başbakanın verdiği cevaba ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Muş Milletvekili **Sırrı Sakık**'ın, Mardin Savur ilçesi Balkaya köyünde özel timler tarafından gerçekleştirilen operasyon sırasında 4 bayana tecavüz edildiği iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Tokat Milletvekili **A. Fevzi İnçeöz**'ün, Amasya iline entegre etmesi kurulması için Hükümetçe destek verilip verilmeyeceğine ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Tokat Milletvekili **A. Fevzi İnçeöz**'ün, Amasya Organize Sanayi Bölgesine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi.

* Diyarbakır Milletvekili **Sedat Yurtdaş**'ın, 21 Ekim 1991'de meydana gelen ve iki şahsın ölümü ile sonuçlanan olaylarla ilgili iddialara ilişkin Adalet Bakanından yazılı soru önergesi.

* Muş Milletvekili **Muzaffer Demir**'in, Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından Kuzey Irak Bölgesinde gerçekleştirilen askeri operasyona ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Ankara Milletvekili **Yücel Seçkiner**'in, Lütfi Kırdar Spor Salonunun belediye tarafından TV stüdyosuna dönüştürüleceği iddiasına ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Rize Milletvekili **Ahmet Kabil**'in, Sarp sınır Kapısında yaşanan bazı sorunlara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, 1985 yılında ihalesi yapılan Tavşanlı Sanayi Sitesi inşaatı ödeneğine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet**

Derin'in, Kütahya Gediz'de TEK'in ihmali sonucu meydana geldiği iddia edilen zararlara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Kütahya Tavşanlı'da Çelik Kuvvet Tesisi yönünde çalışmalar olup olmadığına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Kütahya ili sinyalizasyon projesine ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Tavşanlı ilçesine bağlı bazı beldelerdeki camilerin imam ve müezzin kadrolarına ilişkin Devlet Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in Kütahya'da Anıtlar Yüksek Kurulunun bir şubesinin açılmasının düşünüldüğüne ilişkin Kültür Bakanından yazılı soru önergesi.

* Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Tavşanlı'daki Vakıf köyü çamlığına ve Karakaya Barajına ilişkin Orman Bakanından yazılı soru önergesi.

* Ankara Milletvekili **Salman Kaya**'nın, iki şahsın ölümü ile ilgili olarak ortaya atılan iddialara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi.

* Tokat Milletvekili **A. Fevzi İnçeöz**'ün, Kırıkkale'da organize sanayi bölgesi kurulup kurulmayacağına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından yazılı soru önergesi.

* Diyarbakır Milletvekili **Sedat Yurtdaş**'ın, 16.10.1992'de Diyarbakır-Hani Kaledibi köyünde meydana geldiği iddia edilen olaylara ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Diyarbakır Milletvekili **Sedat Yurtdaş**'ın, 2.11.1992'de Diyarbakır Dicle Boğazköy köyünde meydana geldiği iddia edilen olaylara ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Mardin Milletvekili **Mehmet Sincar**'ın, Mardin ili Yardene, Ahmetli köyleri ile Kaynak mezarına güvenlik güçlerince baskın yapıldığı ve bazı vatandaşların haksız yere götürüldüğü iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Mardin Milletvekili **Mehmet Sincar**'ın, Mardin Dargeçit ilçesi Akyol köyünde güvenlik güçlerince evlerden alınan 9 vatandaşın 3'ünün tara

narak öldürüldüğü iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Mardin Milletvekili **Mehmet Sincar**'ın, Mardin Savur ilçesi Bağkaya köyü yakınlarında güvenlik güçleri ile militanlar arasında çıkan çatışmadan sonra meydana geldiği iddia edilen olaylara ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Diyarbakır Milletvekili **Sedat Yurtdaş**'ın, bir gazetenin dağıtımının engellendiği iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Halit Dumankaya**'nın, Uşak Valisinin partizanlık yaptığı iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından yazılı soru önergesi.

* Rize Milletvekili **Ahmet Kabil**'in, Rize şehir suyu ihalesine ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından yazılı soru önergesi.

* Çorum Milletvekili **Cemal Şahin**'in, Çorum Çimento Fabrikası'nın özelleştirilmesi ile ilgili olarak ortaya atılan iddialara ilişkin Başbakan'dan yazılı soru önergesi

GENSORU

* Refah Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri **Şevket Kazan** ve **Oğuzhan Asiltürk**'ün, Ermenistan ile ilişkilerde milli menfaatlere zarar verici bir politika izleyerek Türkiye'nin dış itibarını sarstığı iddiasıyla Başbakan **Süleyman Demirel** Hükümeti hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi.

* İçel Milletvekili **R. Kazım Yücelen** ve 30 arkadaşının, beyan ve icraatları ile devleti zarara uğrattığı ve yaptığı atamalar ile görevini kötüye kullandığı iddiasıyla Sanayi ve Ticaret Bakanı **M. Tahir Köse** hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi.

* Denizli Milletvekili **Hasan Korkmazcan** ve 35 arkadaşının, 1 Kasım 1992 günü yapılan kısmi seçimlerde devlet imkanlarından yararlanarak temel kanunlara aykırı bir şekilde seçmen iradesi üzerinde baskı uyguladıkları iddiasıyla Başbakan **Demirel** ve bakanlar **İsmet Sezgin**, **Yaşar Topçu** ve **Orhan Kılıcıoğlu** hakkında gensoru açılması önergesi

* Refah Partisi Grubu adına Grup Başkanvekili **Şevket Kazan**'ın, partizanca hareket ederek KİT'leri

zarara uğrattıkları iddiasıyla Başbakan **Süleyman Demirel** ve bakanlar kurulu üyeleri hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesi.

MECLİS ARAŞTIRMASI

* Diyarbakır Milletvekili **Se-dat Yurtdaş** ve 10 arkadaşının, Diyarbakır ili Kulp ilçesinde meydana gelen olayların sorumlularını tespit etmek amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi

* Kayseri Milletvekili **Abdullah Gül** ve 18 arkadaşının, Kayseri Kapalı Çarşısının restorasyon çalışmalarında küçük esnafın karşılaştığı problemlerin tespiti ve çözüm yollarının bulunması amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi.

* İstanbul Milletvekili **Hasan Mezarcı** ve 12 arkadaşının, Kontrgerilla ve Özel Harp Dairesi ile ilgili olarak ortaya atılan iddiaları açıklığa kavuşturmak amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi.

MECLİS SORUŞTURMASI

* Tunceli Milletvekili **Kamer Genç** ve 49 arkadaşının, Madencilik Fonu Kredi Yönetmeliğinde belirtilen usul ve esaslara aykırı şekilde bir firmaya kredi kullandırarak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ıncı ve ilgili maddelerine uyduğu iddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı **Fahrettin Kurt** hakkında Anayasanın 100 üncü maddesi uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi.

ANAP olağanüstü kongresi yapıldı

16 milletvekili ANAP'tan ayrıldı

✓ Millet Partisi, Barış ve Birlik Partisi, Bayrak Partisi ve Islahatçı Demokrasi Partisi birleşerek Millet Partisi adını aldı.

Kasım ayı sonlarında yaşadığımız iki parti kongresi TBMM'deki milletvekili dağılımının değişmesine yol açtı. 16 milletvekili olağanüstü kongre sonrasında ANAP'tan istifa ederken, bazı partiler de IDP'nin kongresinde birleşerek Millet Partisi adıyla TBMM'de temsil edilmeye başladılar.

Anavatan Partisi'nin Olağanüstü Kongresi 30 Kasım günü Ankara'da yapıldı. Kongrede Genel Başkan Mesut Yılmaz'ın başarılı olması üzerine Mehmet Keçeciler önderliğindeki bazı milletvekilleri kongrenin ertesi günü partilerinden istifa ettiler.

M e h m e t Keçeciler ile birlikte ANAP'tan istifa eden milletvekilleri şunlar:

Yıldırım Akbulut, Hüsnü Doğan, İbrahim Özdemir, Yusuf Bozkurt, Özal, Hüseyin Aksoy, Halil Şıvgın, Gaffar Yakın, Ercüment Konukman, Engin Güner, Leyla Yenilay Köseoğlu, Osman Ceylan, Tunca Toskay, Fevzi İşbaşaran, Naci Ekşi, Esat Canan.

MP KURULDU

Kasım ayındaki diğer değişiklik 22 Kasım'daki IDP kongresi sırasında yaşandı. Kongre öncesinde karar alan Millet Partisi, Birlik ve Barış Partisi ile Bayrak Partisi IDP'ye katıldı. Birleşme sonrasında partinin adı da Millet Partisi olarak belirlendi.

1 ARALIK 1992'DE MİLLETVEKİLİ DAĞILIMI

DYP	178
Doğruyol Partisi	
ANAP	96
Anavatan Partisi	
SHP	52
Sosyaldemokrat Halkçı Parti	
RP	40
Refah Partisi	
CHP	21
Cumhuriyet Halk Partisi	
HEP	18
Halkın Emek Partisi	
MÇP	13
Milliyetçi Çalışma Partisi	
DSP	3
Demokratik Sol Parti	
MP	2
Millet Partisi	
BAĞIMSIZLAR	27

KOMİSYONLAR

ANAYASA KOMİSYONU

Komisyon Kasım ayında TBMM İçtüzüğü'nün Değiştirilmesine ilişkin aşağıdaki teklifler üzerinde çalıştı ve bu teklifler komisyonda kabul edildi.

* Eskişehir Milletvekili **Hüsamettin Cindoruk**'un; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Değiştirilmesine Dair İçtüzük Teklifi,

* Ankara Milletvekili **Vehbi Dinçerler**'in: İçtüzüğe 'Bütçe Görüşmeleri' Başlığı Altında Bir Bölüm İle Bazı Maddeleri Eklenmesi ve Önerideki Maddelerle Bundan Sonra Gelecek Bölümlerin ve Maddelerin Yeniden Numaralanması Hakkında İçtüzük Teklifi,

* Ankara Milletvekili **Vehbi Dinçerler** ve 73 Arkadaşının; Meclis İçtüzüğü ile ilgili Değişiklik Teklifi,

* Eskişehir Milletvekili **Hüseyin Aksoy**'un; TBMM İçtüzüğü'nün 55 inci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi;

* Tunceli Milletvekili **Kamer Genç**'in; Millet Meclisi İçtüzüğüne Bir Mükerrer Madde Eklenmesi Hakkında İçtüzük Teklifi,

* İstanbul Milletvekili **Orhan Ergüder**'in Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 114 üncü Maddesine Bir Fıkra Eklenmesi Hakkında İçtüzük Teklifi,

* Samsun Milletvekili **İhsan Saraçlar** ve 3 Arkadaşının; TBMM İçtüzüğü Teklifi,

●●●

ADALET KOMİSYONU

Komisyon Kasım ayında üç kanun tasarısını kabul ederken iki kanun teklifini reddetti.

* Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Ka-

nun Tasarısı,

* Terörle Mücadele Kanununun Geçici 9 uncu maddesine Göre Yapılan Tasarruflar Hakkında Kanun Tasarısı,

* Psikologlar Hakkında Kanun Tasarısı

* Nevşehir Milletvekili **Mehmet Elkatmış** ve 15 Arkadaşının; Yazar ve Fikir Adamı Ömer Okçu (Namı Müstearı Hekimoğlu İsmail'in) Affı Hakkın Kanun Teklifi reddedildi,

* Şırnak Milletvekili **Mahmut Alınak**'ın; 3628 Sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi reddedildi.

●●●

ÇEVRE KOMİSYONU

* Çevre Komisyonu Kasım ayında; Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısını Kabul etti.

●●●

MİLLİ EĞİTİM KOMİSYONU

Komisyon Kasım ayında yaptığı çalışmalarda aşağıdaki kanun tasarılarını kabul etti.

* Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Türkmenistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı,

* Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı,

TBMM BÜLTENİ
29

* Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Moğolistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim, Bilim, Kültür ve Spor Alanlarında İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı,

* Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Meksika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Eğitim ve Kültürel İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı,

* Cumhurbaşkanınca Bir Daha Görüşülmek üzere Geri Gönderilen 17.7.1963 Tarihli ve 278 Sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair 2.7.1992 Tarih ve 3834 Sayılı Kanun,

●●●

BAYINDIRLIK İMAR ULAŞTIRMA VE TURİZM KOMİSYONU

Komisyon Kasım ayında yaptığı çalışmalarda dört kanun tasarısını kabul ederken bir kanun teklifini de reddetti.

* Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Portekiz Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı,

* Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Gürcistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı,

* Uluslararası Demiryolu Taşımacılığına İlişkin Sözleşmenin Değiştirilmesine Dair 1989 ve 1990 Yıllarında Yapılan Revizyon Komisyonu Toplantılarında Kabul Edilen Ekler ile 1990 Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun

Tasarısı,

* Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı,

* Balıkesir Milletvekili **Melih Pabuçcuoğlu** ve 8 Arkadaşının, 3194 Sayılı İmar Kanununun Geçici 7.Maddesinin 2.Fıkrasına Bir Cümle Eklenmesine Dair Kanun Teklifi reddildi.

TARIM ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU

Komisyon Kasım ayında bir Kanun Tasarısı ile bir kanun teklifini kabul etti.

* Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanun Tasarısı,

* Muğla Milletvekili **Muzaffer İlhan** ve 3 Arkadaşının Toprak Mahsulleri ve Sulama Genel Müdürlüğü'nün (TOPRAKSU) Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi,

SAĞLIK VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU

Komisyon Kasım ayında yaptığı toplantılarda iki kanun tasarısını kabul etti.

* Sosyal Sigortalar Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı,

* 3146 Sayılı Kanunun Bazı Maddeleri ile 190 Sayılı KHK'nın Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı,

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

Komisyon Kasım ayında 1993 Mali Yılı Bütçe Tasarısının tümü üzerindeki görüşmelerini tamamladı. Bunun yanı sıra yaptığı toplantılarda aşağıdaki tasarı, tezkere ve teklifleri

de kabul etti.

* Üç İlçe Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı,

* Başkanvekili ve Katip Üyelik Seçimi,

* Kaçakçılığın Men ve Takibi-ne Dair Kanuna Göre Kaçak ve Kaçak Zannı İle Tutulan Her Çeşit Alet ve Taşıma Vasıtalarının Tasfiyesi Hakkında Kanun Tasarısı,

* Sayıştayda Boş Bulunan Üyeliklere 832 Sayılı Sayıştay Kanununun 10.11.1990 Tarihli ve 3677 Sayılı Kanunla Değişik Geçici Maddesinin 4 üncü Maddesinin Gereğince Yapılacak Seçime Dair Sayıştay Başkanlık Tezkeresi,

* Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Muhtar Ödenek ve Sosyal Güvenlik Yasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı,

* Eskişehir Milletvekili **Mustafa Balcılar** ve 9 Arkadaşının 1479 Sayılı Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Geçici Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Teklifi,

* Ankara Üniversitesi 1968,69,70,71,72,73,74,75,76,77,78,79,80,81 ve 82 Mali Yılı Kesin Hesap Kanun Tasarıları,

* Yükseköğretim Kurumlarında İkili Öğretim Yapılması ve 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 46.Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ile Kastamonu Milletvekili Münif İslamoğlu'nun 2547 Sayılı YÖK Kanununa Bir Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi birleştirilerek kabul edildi.

DİLEKÇE KOMİSYONU

* Dilekçe Komisyonuna Kasım ayında çeşitli konularda olmak üzere 82 adet dilekçe geldi ve bu dilekçeler incelemeye alındı.

TBMM BÜLTENİ

30

SANAYİ, TEKNOLOJİ VE TİCARET KOMİSYONU

Komisyon Kasım ayında bir kanun tasarısını kabul ederken bir kanun teklifini de reddetti.

* Türkiye Cumhuriyeti ile İspanya Krallığı Arasında Ekonomik ve Sınai İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı kabul edildi.

* Elazığ Milletvekili **Ahmet Cemil Tunç** ve İki Arkadaşının Elektrik Enerjisi Üreten Barajların Bulunduğu İllerdeki Gerçek Veya Tüzel Kişilerden Alınan Elektrik Bedelleri Hakkında Kanun Teklifi reddedildi.

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

✓ **Kırşehir Milletvekili Sabri Yavuz komisyon başkanlığına seçildi.**

* Komisyon Kasım ayında 4 toplantı yaptı. 18 Kasım günü Kırşehir Milletvekili **Sabri Yavuz** komisyon başkanlığına, İzmir Milletvekili **Mehmet Özkan** komisyon sözcülüğüne seçildi. 24 Kasım günü Başkan Sabri Yavuz, Başkanlık Divanı üyeleri Hacı Filiz, İbrahim Halil Çelik ve Mehmet Özkan ile birlikte TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'u ziyaret ederek çalışmalar hakkında bilgi verdi.

* Komisyon çalışmaları sırasında TBMM Başkanlığının yazılarında isimleri belirtilen kayıp 8 kişinin belirlenmesi için bir alt komisyon kuruldu.

* Ayrıca Almanya'nın Mölln kentinde meydana gelen olaylar ele alındı. Bir heyetin Almanya'ya giderek yerinde incelemelerde bulunması kararlaştırıldı.

* Bosna-Hersek Alt Komisyonu'nun hazırladığı rapor görüşüldü.

* İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna Kasım ayında çeşitli konularda olmak üzere 70 başvuru yapıldı.

Cindoruk'tan Dubçek'in anısına imza

TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk, Çekoslovakya'nın önde gelen tarihi kişiliklerinden Aleksander Dubçek anısına Çekoslovakya'nın Ankara Büyükelçiliği'nde açılan özel defteri imzaladı. Cindoruk, deftere 'İnsan hak ve özgürlüklerinin onurlu savaşçısı değerli meslektaşımın manevi huzurunda saygı ile eğiliyorum' diye yazdı. Çekoslovakya Meclis Başkanlığı görevini yürüten Dubçek geçirdiği bir trafik kazası sonucu ağır yaralanmış ve yapılan bütün müdahalelere rağmen yaşama gözlerini kapamıştı.

Kuzey Atlantik Asamblesinde Türk parlamenterlere görev

Kuzey Atlantik Asamblesi'nin 38 inci yıllık genel kurul toplantısı 15-20 Kasım tarihleri arasında Belçika'da yapıldı.

Toplantıda Türkiye'yi Fethi Akkoç başkanlığındaki TBMM heyeti temsil etti. İspanyol parlamenter Javier Ruperez tarafından hazırlanan 'Yugoslavya Krizi' başlıklı karar tasarısı genel kurulda oy

lanarak kabul edildi.

KAAs Genel Kurulunda yapılan seçimlerde Kuzey Atlantik Asamblesi Sivil İşler Komitesi'nin Akdeniz Havzası Alt Komitesi Başkanlığına İstanbul Milletvekili Cavit Kavak, Siyasi Komite Doğu Avrupa ve eski Sovyetler Birliği Alt Komite Başkan Yardımcılığına da Ankara Milletvekili Ali Dinçer seçildi.

Parlamentolararası Birlik

PAB Türk Grubu, Meksika PAB Grubu'nun davetlisi olarak 19-21 Kasım tarihleri arasında Meksika'ya iade-i ziyarette bulundu.

İmren Aykut başkanlığındaki, Güneş Müftüoğlu ve Şinasi Altınner'in de yer aldığı heyet 23-28 Kasım arasında'da Brezilya'ya geçerek PAB Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda TBMM'yi temsil etti.

Yıldırım Avcı başkanlığındaki TBMM heyeti Almanya'ya gitti

'İrkçi saldırganlar cezalandırılınsın'

Almanya Federal Cumhuriyeti'nin Mölln kentinde ırkçı saldırılar sonucu 3 Türk'ün yaşamını yitirmesi üzerine TBMM Başkanvekili **Yıldırım Avcı**'nın başkanlığındaki 6 kişilik bir parlamento heyeti 26 Kasım-2 Aralık tarihleri arasında bu ülkeye giderek temas ve incelemelerde bulundu.

Avcı'nın başkanlığındaki TBMM heyeti ziyaretleri sırasında Almanya Federal Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Richard Von Weizsaecker tarafından kabul edildi. Heyet ayrıca Dışişleri

Bakanı Klaus Kinkel, Federal Meclis Başkan Yardımcısı Helmut Becker, Federal Adalet Bakanı Sabine Leutheusser-Schnarrenberger, Devlet Bakanı Anton Pfeifer, Schleswig Holstein Eyalet Meclisi Başkanı Bayan Rave ve Schleswig Holstein Eyalet Başbakanı ve SPD Genel Başkanı Björn Engholm ile görüşmelerde bulundu.

Yapılan görüşmelerde Alman yetkililer, olaydan Alman halkının büyük üzüntü duyduğunu, cinayetlerin faillerinin en kısa sürede yakalanarak adalete tes-

lim edileceğini söylediler. Alman yetkililer, kendilerinin diğer ülkelerdeki insan haklarını eleştirirken böyle bir olayın ülkelerinde olmasından büyük üzüntü ve utanç duyduklarını ifade ettiler.

Alman televizyonu ARD'ye bir demeç veren **Yıldırım Avcı** da, "Türkiye'de ve Almanya'da halkımız sükunetle gelişmeleri izlemektedir. Olayların faillerinin en kısa zamanda yakalanmasını ve adalete teslim edilerek hakettikleri cezalara çarptırılmalarını bekliyoruz" dedi.

Avrupa ile diyalog

Türkiye-AT Karma Parlamento Komisyonu'nun 35. dönem toplantısı 25-27 Kasım 1992 tarihleri arasında Brüksel'de yapıldı. Toplantılarda TBMM'yi **Tunç Bilget** başkanlığında bir heyet, Avrupa Parlamentosu kanadını ise Belçikalı Sosyalist ve eski Bakan Marc Galle ve beraberindeki parlamenterler temsil etti.

Toplantının açılışında konuşan Galle, Karma Parlamento Komisyonu toplantılarının ve TBMM ile Avrupa Parlamentosu arasındaki diyalogun sürdürülmesinin önemine işaret etti. Türk tarafının görüşlerini dile getiren Bilget ise, bu görüşlere katılmakla birlikte Avrupa Parlamentosu'nda alınan Türkiye aleyhine tek taraflı kararların sözkonusu diyalogun sağlıklı bir şekilde sürmesine yardımcı olmadığını söyledi.

Toplantıda bir konuşma yapan Topluluklar Komisyonu Akdeniz İşlerinden Sorumlu Komiser Abel Matutes, Türkiye'nin giderek artan önemini vurguladı ve Türkiye ile ilişkilerin hızlı bir şekilde geliştirilmesi gerektiğini kaydetti.

Romanya ile KEİ görüşmeleri

TBMM Başkanvekili **Fehmi Işıklar**, Karadeniz Ekonomik İşbirliği konusunda görüşmelerde bulunmak amacıyla 11-14 Kasım tarihleri arasında Romanya'yı ziyaret etti.

Romanya Meclis ve Senato başkanları ile görüşen Işıklar kendilerine TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'un mesajını ilettiler.

Romanya'dan sonra Çekoslovakya'ya geçen Işıklar, Bratislava'da Çekoslovakya Meclis Başkanı Aleksander Dubček'in cenaze törenine katıldı.

☆☆☆

Litvanya seçimlerine gözlemci

Litvanya'da 15 Kasım'da yapılan parlamento seçimlerini Avrupa Konseyi Parlamenter Asamblesinin gözlemcisi sıfatıyla İzmir Milletvekili **Süha Tanık** izledi.

TBMM
Kasım 1992- Sayı 18
●
Yayın Yönetmeni
Engin KARAPINAR
●
Yayın Koordinatörü
Arif BİGEÇ

Yayın Sorumlusu
Tülay ŞAKRAKER
●
Katkıda Bulunanlar
Nihat BÜK
Sevgi ALBAYRAK
Cevat ORAL

Fotoğraf
Abdullah KARAKUŞ
Orhan AYDEMİR
Abbas GORALI
●
Dizgi
Vasfiye ÖZCAN

Montaj
Ertan UĞUR
●
Yayın Adresi
Basın ve Halk. İlg. Md.
Telefonlar
420 69 01-420 69 06